

Koronapandemian vaikutukset nuorten arkeen Kyselytutkimus Napapiirin yläasteen 8. ja 9. -luokkalaisille

Koskelainen Johanna
Koskelainen Mikko

Opinnäytetyö
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi AMK

2021

Sosiaali- terveys ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijät	Johanna Koskelainen	Vuosi	2021
	Mikko Koskelainen		
Ohjaaja(t)	Teija Kynkäänniemi ja Marjukka Rasa		
Toimeksiantaja	Napapiirin yläaste, Rovaniemi		
Työn nimi	Koronapandemian vaikutukset nuorten arkeen		
Sivu- ja liitesivumäärä	54 + 11		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten elämään. Tavoitteena oli tarkastella nuorten kokemuksia erityisesti koulun näkökulmasta. Koulu on nuorille yksi tärkeimmistä toimintaympäristöistä ja suuri osa heidän arkeaan, siksi koimme, että on tärkeää selvittää nuorten erilaisia tuen tarpeita. Koulunkäynnin lisäksi tarkastelemme tutkimuksessa nuorten sosiaalisia suhteita ja hyvinvointia.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, jossa oli myös avoimia kysymyksiä. Tutkimuskysymyksiksi valikoitui kaksi kysymystä: Millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen sekä minkälaista tukea nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen. Toivomme tuloksista olevan hyötyä sosiaalialalla erityisesti varhaisia tukitoimia suunniteltaessa ja ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Napapiirin yläaste. Kyselyyn vastasi 124 opiskelijaa koulun 8–9. -luokilta. Kerätty aineisto analysoitiin Google Forms -ohjelman tarjoamien havaintomatriisien avulla sekä tuloksia myös ristiintaulukoitiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmaa hyödyntäen. Analyysi tehtiin aineistosta rakentuneiden tilastojen ja numeroiden avulla mutta avoimet kysymykset analysoitiin laadullista menetelmää käyttäen.

Tulosten perusteella koronapandemia on vaikuttanut nuorten arkeen erityisesti lisääntyneenä somen käyttönä. Nuoria huolettaa tulevaisuus, ammatinvalinta, oma tai läheisen sairastuminen, perheen taloudellinen tilanne, työttömyys tai lomautus. Pandemia on vaikuttanut oppilaiden opiskelumotivaatioon laskevasti, sillä motivaatio on vähentynyt 37 prosentilla ja oppimishaasteet ovat lisääntyneet 32 prosentilla nuorista. Vastaajista 38 prosenttia koki tarvitsevansa tukea yhteen tai useampaan osa-alueeseen: tukea koulunkäyntiin, kiusaamiseen, mielialaan, kaveri-, perhe- tai parisuhteeseen tai tunteiden käsittelyyn. Kukaan ei kokenut tarvitsevansa tukea päihteiden käytön hallintaan. Johtopäätöksinä toteamme, että vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin ovat aikaisempiin tutkimuksiin verraten vähäiset erityisesti kaverisuhteiden osalta.

School of Social Services, Health
and Sports
Degree programme of Social Ser-
vices
Bachelor of Social Services

Author	Johanna Koskelainen Mikko Koskelainen	Year	2021
Supervisor	Teija Kynkäänniemi and Marjukka Rasa		
Commissioned by	Arctic Circle secondary school, Rovaniemi		
Subject of thesis	The effects of the corona pandemic on the daily life of young people		
Number of pages	54 + 11		

The purpose of this thesis is to find out what effects the corona pandemic has on young people. The goal was to look at young people's experiences, especially from a school's perspective. School is one of the most important operational environments and a large part of everyday life for young people, which is why we felt that it is very important to find out what kind of support young people need. In addition to schooling, we also examined the social relations and well-being of the targeted group in the study. The thesis was carried out as a quantitative survey which also included open - ended questions. Two questions were selected as research questions: What kind of effects does the corona pandemic have on the daily lives of young people and what kind of support do young people need to cope with everyday life? We hope that the results will be useful in the social field, especially in the planning of early intervention measures and in preventive work. The commissioner of the thesis was the Arctic Circle secondary school. 124 students from grades 8 to 9 of the school in question responded to the survey. The collected material was analyzed using the Google Forms-program and the data matrix provided by the same program. We also cross-tabulated the results using Microsoft Excel-spreadsheet application. The overall analysis was gathered capitalizing the statistics and numbers from that exact material. Open questions were analyzed using a qualitative method.

Based on the results, the pandemic has affected young people's everyday life especially regarding the increased use of social media. Young people are worried about their future, their career choices, their own or their loved one's possible illnesses, their family's financial situation or their family's unemployment or lay-off. There are also effects regarding study motivation, which decreased by 37 percent, and effects on learning challenges, which have increased in 32 percent of young people. 38 percent of respondents felt that they need support in one or more sectors: attending school, bullying, mental well-being, friends-, family-, relationships or dealing with emotions. Not a single respondent felt the need for help regarding drug management. In conclusion, we find that the effects on social relations are relatively small compared to previous studies especially regarding friend relationships.

Keywords COVID-19, youngster, daily life, school, welfare

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KOULU TUKEVANA VOIMAVARANA.....	8
2.1 Nuorten arki	10
2.2 Sosiaaliset suhteet.....	12
2.3 Hyvinvointi	14
3 NUORTEN PALVELUT	16
3.1 Koulun tukitoimet	16
3.2 Koulun yhteistyötahot.....	17
3.3 Nuorisotyö.....	18
4 TOTEUTUS	20
4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	20
4.2 Tutkimusmenetelmä.....	21
4.2.1 Aineiston keruu.....	22
4.2.2 Analyysi.....	24
4.3 Eettisyys ja luotettavuus	25
5 TULOKSET	27
5.1 Koronan vaikutukset nuorten arkeen	28
5.1.1 Vaikutukset koulunkäyntiin	29
5.1.2 Vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin.....	32
5.1.3 Vaikutukset hyvinvointiin	36
5.2 Nuorten kokemat tuen tarpeet	38
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
7 POHDINTA	47
LIITTEET	55

ALKUSANAT

Haluamme kiittää Napapiirin Yläastetta siitä, että koulu osoitti mielenkiintoa opinnäytetyötämme kohtaan ja lähti innolla mukaan yhteistyöhön. Haluamme kiittää Rehtori Tiina Mölläriä, yhdysopettajana toiminutta lehtori Jaakko Sarmolaa, koulun opettajia ja mukana olleita oppilaita, jotka näin poikkeuksellisena aikana ottivat meidän kyselytutkimuksemme avosylin vastaan ja tukivat opinnäytetyötämme ja mahdollistivat sen myötä kyselyn toteutumisen. Tahdomme kiittää kaikkia heitä, jotka osallistuivat kyselyyn, sillä ilman teitä emme olisi saaneet näin laajaa aineistoa kasattua opinnäytetyötämme varten. Kiitos!

1 JOHDANTO

Koronapandemian vuoksi 18.3.2020 klo 00:00 Suomessa asetettiin voimaan valmiuslaki, jonka myötä siirryttiin poikkeustilaan. Tämän seurauksena myös Rovaniemellä suljettiin koulut ja kirjastot sekä keskeytettiin harrastustoiminta kevään ajaksi. Poikkeustilan aikana eristäydettiin, syrjäytettiin arjen rutiinit ja elettiin jopa pelossa ja epätietoisuudessa tulevaisuudesta. Koronapandemian vaikutukset eri ikäisiin ihmisiin ja yhteisöihin jatkuvat, vaikka itse poikkeustila päättyikin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020.) Vaikka kevään 2020 kaltainen poikkeustila on historiaa, koronapandemia jyllää edelleen ja aiheuttaa huolta ja pelkoa. Erilaiset rajoitustoimet ja kokoontumisrajoitukset ovat rajoittaneet elämäämme jo puolen toista vuoden ajan.

Kun valmistumme sosionomeiksi, tahdomme työskennellä nuorten ja nuorten aikuisten parissa. Tämän vuoksi nuoret valikoituivat opinnäytetyömme tutkimuskohteeksi ajankohtaisen koronapandemian rinnalle. Tämän opinnäytetyön taustalla on huoli siitä, millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuoriin. Miten nuoret kokevat poikkeustilanteen ja millaista tukea he saivat tai kokevat tarvitsevänsä? Lapset ja nuoret ovat olleet päättäjille helppo kohderyhmä, jonka liikkumista rajoittaa. Nuoret ovatkin kantaneet kohtuuttoman taakan koronatoimista. (Ohisalo 2021.)

”Lapset ja nuoret ensin” -periaate on noussut keskusteluun niin kevään 2021 rajoitusten purkamisen aikaan kuin nyt syksyn kiristyviä rajoitustoimia suunniteltaessa. Lasten vastuulla ei tulisi olla pandemian torjuminen. Periaatteen mukaisesti pyritään siihen, että lapsiin ja nuoriin kohdistuvat rajoitukset olisivat viimesijaisia, joten lasten opetukseen tai harrastuksiin ei tulisi kohdistaa rajoitustoimenpiteitä. (Pantzar & Vaaherkumpu 2021.)

Tässä opinnäytetyössä selvitetään määrällisen kyselytutkimuksen avulla nuorten kokemuksia koronapandemian vaikutuksista. Kyselyssä oli mukana myös muutama avoin kysymys täydentämässä kyselyämme. Avointen kysymysten kautta meillä oli mahdollista saada toimeksiantajalle hyödyllistä lisätietoa, esimerkiksi siitä kuinka nuorten mielestä etäkoulua voisi kehittää. Nämä avoimet kysymykset

analysoidaan laadullista menetelmää käyttäen. Olemme rakentaneet tietoperustan, joilla pyrimme kertomaan nuoruudesta ajanjaksona ja sen tuomista muutoksista sekä nuorten ympärillä olevasta palvelujärjestelmästä. Tarkastelun kohteena on erityisesti nuorten koulunkäynti, sosiaaliset suhteet ja psyykkinen hyvinvointi.

Tämä kyselytutkimus suoritettiin yhteistyössä Rovaniemellä sijaitsevan Napapiirin yläasteen kanssa toukokuussa 2021. Kyselytutkimukseen osallistuivat 8. ja 9.-luokkalaiset koululaiset. Yhdysopettajana toimi Napapiirin yläasteen johtoryhmässä toimiva lehtori Jaakko Sarmola. Hänen kanssaan suunnittelimme käytännönjärjestelyt huomioiden poikkeusolojen ohjeistuksen. Napapiirin yläaste lähti mukaan kyselytutkimukseen, koska aihe oli heidän mielestään tärkeä ja ajankohtainen.

2 KOULU TUKEVANA VOIMAVARANA

Kyselytutkimuksemme lähtökohtana on ajatus siitä, että koulu on merkityksellinen paikka nuorille ja heidän kehitykselleen. Koululuokka ja kouluyhteisö ovat kodin ja perheen lisäksi nuoren tärkein kehitysympäristö. Koulussa nuori voi kohdata vertaissuhteita mutta myös turvallisia aikuisia, joiden myötä kehittää niin itseilmaisuaan kuin elämässä merkityksellisiä vuorovaikutustaitoja. (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 9–10.) Opettajien sekä luokkakavereiden hyväksynnällä voi olla jopa yksinäisyyttä vähentävä vaikutus. (Hämäläinen 2019.)

Koulunkäynti mahdollistaa nuorille sosiaalisten suhteiden luomista ja ylläpitämistä, uuden oppimista ja parhaimmillaan se voi tukea nuorten hyvinvointia. (Hietala ym. 2010, 20–22.) Koulunkäynti ja opiskelu on olennainen osa nuoruutta. Koulu on instituutio, jonka vaikutukset nuorten hyvinvoinnin tukemisessa voivat olla kauaskantoisia. Koulunkäynnissä tärkeää on oppiminen mutta myös hyvinvointitaitojen opettelu. Koulun toimintakulttuuri voi tukea tässä prosessissa. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 20–21; Hietala ym. 2010, 58.)

Koulun perustehtävä opetuksen ja kasvatuksen ohella on oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen. (Hietala ym. 2010, 20–22.) Koska koulu tavoittaa lähes kaikki lapset ja nuoret, voidaan sen kautta puuttua myös eri väestöryhmien välisiin eriarvoisuuksiin aiheuttaviin tekijöihin. Nuoret tarvitsevat kehittyäkseen turvallisen kasvuympäristön mutta myös tarpeeksi luotettavia aikuissuhteita, joita koulu myös tarjoaa. Nuorelle on tärkeää tulla kuulluksi ja nähdyksi. (Hämäläinen 2019.)

Koulu on nuorille kohtaamispaikka, jossa he oppivat ja kartuttavat tietoja ja taitoja elämän reppuunsa. Koulussa nuoria vertaillaan ja mitataan koulutyössä. Samalla puntarissa on myös sosiaaliset taidot ja erityisesti ryhmässä pärjäämisen taidot. Sosiaaliset taidot ovat nuorelle välttämättömiä, sillä ilman niitä jää helposti yksin. (Hämäläinen 2019.) Koulu on paikka, jossa nuori voi oppia toimimaan eri tilanteissa ja taidot harjaantuvat. (Hietala ym. 2010, 40.)

Nuorten syrjäytymisen kannalta koulunkäynti on keskeisessä asemassa, sillä syrjäytymisen taustalla on usein ongelmien kasaantumista. Koulunkäynnin ongelmilla kuten kiusatuksi tulemisella, kiusaamisella ja heikolla kouluviihtyvyydellä on yhteys syrjäytymiseen. Ne oppilaat, jotka pärjäävät koulussa heikommin, suhtautuvat koulunkäyntiin usein myös kielteisemmin. Näillä nuorilla voi olla paljon poissaoloja koulusta, he lintsaavat ja miettivät koulunkäynnin lopettamista. Nämä nuoret tarvitsisivat eniten henkilökohtaista ohjausta syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 232.)

Aiempien tutkimusten perusteella koronan vaikutukset koulunkäyntiin olivat ilmeiset. Esimerkiksi (Majala & Hjulberg 2020) kyselyn vastaajista 61 % kertoi opiskelun olleen haastavaa ja noin puolet ilmoittivat etäkoulun sijaan opiskelevansa mieluummin koululla. (Majala & Hjulberg 2020.) Tätä samaa viestiä on kuultavissa myös Rovaniemellä sairaalakoulun osalta, sillä kouluun olisi enemmän tulijoita kuin sinne mahtuisi. Korona-aika on pahentanut lasten ja nuorten ahdinkoa, toki kasvun suunta on ollut havaittavissa muutenkin. (Niemelä 2021.) Etäopetus on kasannut nuorten ongelmia ja aiheuttanut oireilua sekä kasvavaa avuntarvetta. Lisäksi opinnoissa on jääty jälkeen. (Valtionneuvosto 2020.)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus selvitti poikkeuksellisten opetusjärjestelyn vaikutuksia, joista selvisi, että oppijoiden kokema kuormitus lisääntyi ja tuen saatavuus on luonut eroja oppijoiden välille. Erityisesti oppilaat, joilla oli ennestään ongelmia opintojen etenemisessä, tarvitsivat enemmän tukea opiskeluihin lähiopetuksen puuttuessa. Kodin tuen merkitys kasvoi opintojen osalta sekä kotona tarjolla olevat resurssit opiskelun mahdollistamiseen, aiheuttivat eriarvoisuutta oppijoiden välillä. (Goman, Huusko, Isoaho, Lehikko, Metsämuuronen, Rumpu, Seppälä, Venäläinen & Åkerlund 2021.)

Lapin Ammattikorkeakoulun kyselyn perusteella ammattilaiset kertovat nuorten korona-ajan suurimpien haasteiden liittyvän kouluun ja opintoihin. Nuoria huolestaa tulevaisuus ja sen suunnittelu sekä erityisesti opiskeluun liittyvät kysymykset. Epävarmat ajat ovat saaneet nuoret pohtimaan myös, kannattaako edes aloittaa opiskelua. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että vastaajissa oli myös nuoria, jotka kokivat kotona opiskelun itselleen hyvänä asiana. (Majala & Hjulberg 2021.)

Etäopiskelussa korostui opiskelijoiden opiskeluvalmiudet kuten itseohjautuvuus, motivaatio ja opiskelutaitojen riittävyys. Näillä on ollut merkitystä myös siihen, kuinka etäopiskelu on sopinut opiskelijoille. Osalle se on sopinut, sillä he ovat hakenneet tukea ja ohjausta sekä pitäneet ajasta ja paikasta riippumattomasta opiskelusta. (Goman ym. 2021.) Etäopiskelu vaatii nuorilta itsenäisempää opiskelua ja samalla toiminnan ohjausta, mikä voi olla haastavaa. ”Työn määrä on kasvanut, ja samaa aikaa odotetaan enemmän oma-aloitteisuutta kuin koskaan” (Pelastakaa Lapset 2020).

Oppilaiden mukaan hyviä puolia on ollut rennompi aikataulu ja parempi työrauha kotona. Lisäksi on pidetty siitä, että on opittu opiskelemaan myös verkon kautta. Noin joka kolmas oppilaista oli tyytyväinen tilanteeseen, kun ei tarvinnut nähdä luokkatovereitaan. Etäkoulu koettiin hyväksi myös kiusaamisen vähentymisen vuoksi. (Turun Yliopisto 2020; Sallam 2020b.) Osalle etäopetus sopi ja osaa se haavoitti. Seuraukset alkavat näkyä nyt viiveellä. Osa oppilaista ei päässyt etäopetukseen kiinni ja putosi oppilashuollosta. Ne nuoret, joilla oli jo ennen koronaa haasteita pysyä lähiopetuksessa, jäivät helpommin ulos myös etäopetuksesta. (Niemelä 2021.)

Opinnäytetyömme aihe on tuore ja ajankohtainen, ja jokainen uusi tutkimus aiheesta on mielestämme tärkeä. Tutkimuksemme tietoperusta rakentuu koulunkäynnin lisäksi seuraavista näkökulmista: nuorten arki, sosiaaliset suhteet ja hyvinvointi sekä nuorten palvelut. Näiden pohjalta valitsimme kyselytutkimuksen kysymykset ja pyrimme kerätyllä aineistolla vastaamaan niihin.

2.1 Nuorten arki

Nuorten arki rakentuu perheestä, koulunkäynnistä, vapaa-ajasta, kavereista ja mahdollisista harrastuksista. Nuorten kokemusten mukaan kaverisuhteet ovat keskeisin osa arkea, ja kavereiden ympärille nivoutuvat koulu ja harrastukset sekä muut mahdolliset toimintaympäristöt. (Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 29–36.) Nuoruus on ajanjakso, jolloin nuorella on tarve itsenäistyä ja hiljal-

leen päästää irti lapsuuden kasvuympäristöstä ja rakentaa omaa itsenäistä elämää. Nuoren omat vertaissuhteet tulevat tärkeämmiksi ja keskeisemmäksi osaksi nuoren elämää. (Aaltonen ym. 2003, 15–16.)

Nuoruus on aikaa, jolloin jokainen etsii itseään omalla tavallaan. Se on erityinen ja ainutlaatuinen elämänvaihe, jonka kesto on yksilöllistä ja kulttuurisidonnaista. Nuoruuden päätteeksi nuori on kasvanut fyysisesti, psyykkisesti sekä sosiaalisesti aikuiseksi. (Aaltonen ym. 2003, 13–14.) Se on samalla muutosten aikaa, lapsuuden menettämistä ja aikuisuuteen siirtymistä. (Wise 2000.) Hämäläisen (2019) mukaan nuoren elämän haasteita ovat perheen olosuhteet, arjen ennakoitavuus ja pirstaloituneisuus, yksinäisyys, kiusaaminen, opiskelupaineet sekä elämän siirtymävaiheet. Nämä ovat niitä osa-alueita, joiden juurisyyhin olisi kyettävä vastaamaan ja sen myötä turvaamaan nuoren kasvuolosuhteet.

Aiempien tutkimusten mukaan koronapandemialla on ollut vaikutuksia nuorten arkeen. Yhtymäpinnassa nuori -hankkeen toimesta nuorille suoritettun kyselyn mukaan nuoret kokivat koronan vaikuttaneen heidän vapaa-aikaansa. Muutamat vastaajista kertoivat päihteiden käytön lisääntyneen ja vaikutuksia olleen myös harrastuksiin niiden ollessa tauolla tai vähentyneen koronan vuoksi. (Majala & Hjulberg 2021.) Nuorten arkeen ja erityisesti vapaa-ajan viettoon on vaikuttanut eniten kokoontumisrajoitukset, joiden myötä harrastukset tai muut kokoontumispaikat ovat olleet suljettuna. (Pelastakaa lapset 2020.) Nuoruudessa ryhmään kuluminen ja porukalla vietetty aika korostuu. Edellä sanottuun koronapandemia ja sen aiheuttamat poikkeusolot sekä rajoitukset ovat vaikuttaneet merkittävästi.

Koronapandemialla on ollut vaikutuksia, mutta kaikki eivät liene vain negatiivisia. Poikkeustilanne on vaikuttanut myös positiivisesti ja helpottanut nuorten elämää, sillä sen myötä nuorille on vapautunut enemmän aikaa itselleen: He ovat voineet tehdä itselleen mieluisia asioita, olla perheen kanssa sekä rauhoittua kotiin. Kii-reettömyyden tunne ja levon määrä ovat lisääntynyt. Sosiaalisten tilanteiden luoma paine on voinut helpottaa ja etätyöskentely on ollut osalle mieluista. Toiset nuoret taas ovat kokeneet mielenterveyden parantuneen ja aikaa jääneen pitää huolta enemmän itsestään, esimerkiksi paremman ravinnon ja liikunnan myötä. (Kinnunen 2020; Majala & Hjulberg 2021.)

Lapsen ääni (2020) -raportin mukaan jopa 82 % on kokenut arkensa muuttuneen paljon tai melko paljon koronan aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi. Merkittävimpiä olivat vapaa-ajan ja opiskelujen rajan hämärtyminen, päivärytmin muutos epäsäännölliseen sekä sosiaalisten kohtaamisten rajoittuminen. Muutokset koettiin liittyvän mielenterveyteen ja epäopiskelun haasteisiin. Vastaajista osa kertoi aiempien mielenterveysongelmien pahentuneen koronapandemian vaikutuksista kuten hoitokontaktien peruuntumisten vuoksi. Etäopetuksen haasteisiin liittyi usein stressi ja ahdistus, mikä johtui työmäärän lisääntymisestä tai opintojen etenemisen vaikeutumisesta. Kotona opiskelu koettiin puuduttavaksi ja kaivattiin sosiaalisia verkostoja koulumaailmasta.

2.2 Sosiaaliset suhteet

Nuorille on tärkeää saada kuulua porukkaan. Nuoruus on ikävaihe, jolloin kavereiden kanssa vietettyä aikaa ei voita mikään. (Laukkanen, Marttunen, Miettinen ja Pietikäinen 2006, 59–60.) Koronapandemian vuoksi kavereiden tapaamiselle on ollut rajoituksia, ja kohtaamispaikatkin aukeavat vasta hiljalleen kuten kohde-ryhmälle alueellisesti sopiva Rollohalli Rovaniemellä.

Sosiaaliset suhteet ja niiden ylläpitäminen ovat tärkeitä nuorelle. Jos sosiaalisia suhteita ei ole, voi seurauksena olla yksinäisyys, joka voi aiheuttaa ongelmien kasaantumista ja hyvinvointivajetta. Yhtymäpinnassa nuori -kyselytutkimuksen mukaan melkein puolet nuorista kokivat yksinäisyyttä keväällä 2020. Yksinäisyyden kokemukset voivat olla tuskallisia, sillä ryhmään kuuluminen ja yhdessä tekeminen on tärkeä osa nuoruutta. (Sallam 2020b.; Majala & Hjulberg 2020.)

Ystävyys- ja kaverisuhteet ovat tärkeä osa nuorten elämää. Vertaisryhmissä vietetään aikaa ja voidaan jakaa elämän iloja ja suruja. (Määttä & Tolonen 2011, 29.) Sosiaalisilla suhteilla on merkitystä nuorten arkeen mutta myös asenteisiin kuten kouluun sitoutumiseen. Haasteet kaverisuhteissa voivat kuormittaa nuorta, mikä voi vaikuttaa elämän muilla osa-alueilla negatiivisesti kuten koulumotivaatioon. (Hämäläinen 2019.) Nuorten kokemuksesta ystävien puute on tärkein syy syrjäytymiselle. (Myllyniemi 2008, 64.)

Nuorten arkeen sisältyy keskeisesti teknologiakehityksen myötä verkon kautta tapahtuvat kohtaamiset toisten nuorten kanssa. Nuoret voivat viettää aikaa ystäviensä kanssa kasvotusten, mutta myös eri tavoin kuten puhelimitse puhuen, erilaisten sovellusten, pelien tai somen kautta sekä tietokoneella pelien tai erilaisten keskustelualustojen kuten Discordin kautta. Nuoret ovat kasvaneet viestintävälineiden keskellä, joten he käyttävät niitä luontaisesti. Verkon kautta tapahtuva vuorovaikutus tarjoaa nuorille yhteenkuuluvuuden tunnetta ja mahdollisuuden keskustella henkilökohtaisimmistakin asioista. (Suoranta & Lehtimäki 2003, 31.)

Aiempien tutkimusten mukaan koronapandemia on vaikuttanut eniten nuorten sosiaalisiin suhteisiin. Ystävyys-suhteisiin vaikutukset ovat olleet negatiivisia, sillä suurin osa koki, että he näkivät ystäviään vähemmän, ja välillä pandemia esti tapaamiset kokonaan. Vuorovaikutuksella koetaan olevan suuri merkitys nuorten olotilaan. (Sallam 2020b; Majala & Hjulberg 2020.) Nuoret ovat kokeneet myös ystävyys-suhteiden ylläpitämisen haastavaksi näinä poikkeuksellisina aikoina. (Pelastakaa lapset 2020.) Sosiaalisia suhteita tarkastellessa ei voi unohtaa myöskään perheen merkitystä. Perheen merkitys ja yhteenkuuluvuudentunne pysyy vahvana myös nuoruudessa. Perheen kanssa vietetty aika koetaan tärkeäksi. (Myllyniemi 2009, 102–103.) Monille isovanhemmat ovat tiivis osa perhettä, ja koronapandemian vuoksi isovanhempien tai muiden sukulaisten tapaaminen on voinut olla pitkään katkolla. Vieläkin voidaan miettiä, uskaltaako riskiryhmäläisiä tavata ollenkaan, jotta ei vahingossakaan vie tartuntaa mukanaan.

Perheen kesken vietetty aika on lisääntynyt (Majala & Hjulberg 2020) kyselyn mukaan ja yhdessäolo koettu hyvänä asiana. Perhe- tai sisarus-suhteisiin on panostettu, kun niille on ollut enemmän aikaa. Lähes kolmasosa vastaajista koki kuitenkin eristäytyneensä kotiinsa. Perhesuhteissa voi lisääntyä myös ristiriidat ja haasteet kasaantua, kun harrastukset ja ryhmätoiminnot ovat tauolla ja kotona vietetään aiempaa enemmän aikaa. Vanhemmat uupuvat eivätkä jaksaa pyörittää arkea. (Valtioneuvosto 2020.)

2.3 Hyvinvointi

Hyvinvointia on fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Hyvinvointi sisältää elämän resursseja, kuten terveyden, tulot, asumisen, työllisyyden sekä koulutuksen, jotka turvaavat ihmisen perustarpeita kuten ravinto, neste, lämpö ja turvallisuus. Siihen sisältyy myös erilaiset sosiaaliset ihmissuhteet, kuten perhesuhteet ja ystävyysuhteet sekä osallisuuden mahdollisuudet. (Allard 1976.) Tärkeässä asemassa on myös sosiaalinen pääoma eli luottamuksen rakentuminen. (Korkiamäki 2013.) Nuorten hyvinvointiin vaikuttaa oman elämän lisäksi myös perheen tilanne. Vanhempien työttömyydellä, taloudellisilla ongelmilla, mielenterveysongelmilla sekä sosioekonomisella asemalla on yhteyttä nuorten koettuun hyvinvointiin. (Paananen & Gissler 2014, 208–214.)

Nuorista heijastuu perheiden ja yhteiskunnan hyvinvointi sekä pahoinvointi, joka voi näkyä psykososiaalisina oireina, koulunkäynnin ongelmina sekä päihteiden käyttönä. (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 50.) Tutkimusten perusteella nuoret voivat Suomessa pääasiassa hyvin, mutta hyvinvointi eriytyy. Hyvinvoinnin osalta eriarvoistuminen näyttäytyy taloudellisina, terveydellisinä, sosiaalisina ja koulutuksellisin haasteina. (Allianssi 2021.) Opinnäytetyömme kyselyssä hyvinvointi rajataan psyykkiseen ulottuvuuteen. Osaltansa kuitenkin tulee muistaa, että myös sosiaalinen ja fyysinen ulottuvuus on yhteydessä psyykkiseen ulottuvuuteen, sillä hyvinvointi on yhtä kokonaisuutta. Usean hyvinvoinnin osa-alueen heikentyminen yhtäaikaaisesti voi aiheuttaa vakavia ongelmia.

Koronapandemia on aiheuttanut epätietoisuutta ja alati muuttuvat rajoitteet ja muutokset elämässä ovat haastaneet nuorten hyvinvointia siinä missä muidenkin. Nuoruus on herkkä ajanjakso, jolloin on tärkeää oikea-aikaisesti tukea nuoria, jotta ongelmat eivät kasaannu. On tärkeää olla ajan hermoilla ja tietää, millaista tukea ja apua nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen. Vaikka nuoret pääsääntöisesti voivat hyvin, on viime vuosina elämänhallinnan ja mielenterveyden ongelmat lisääntyneet. Taustalla on usein muitakin nuoreen tai heidän vanhempiinsa liittyviä hyvinvointiongelmia, jotka kasaantuvat. (Hämäläinen 2019.)

THL:n teettämässä (2020.) lastensuojelun tarpeen kartoituksessa selvisi, että lähes puolet kunnista arvioi lastensuojeluilmoitusten määrän kasvaneen koronapandemian aikana. Lastensuojelun asiakasperheissä on lisääntynyt erityisesti vuorovaikutusongelmat, vanhempien jaksamattomuus, lasten koulunkäynnin ongelmat ja perheiden taloudelliset ongelmat. Koronapandemian vaikutukset uskotaan vaikuttavan lasten ja perheiden hyvinvointiin vielä vuosikausia. (Tiili, Paasivirta, Kuokkanen, Erikson & Nelimarkka 2020.) Etäkoulu on vaikuttanut siihen, että perheet ovat epätasa-arvoisessa asemassa, sillä vanhempien läsnäolon ja tuen tarve ovat lisääntyneet. (Valtioneuvosto 2020.)

Koronapandemia on aiheuttanut nuorille huolia ja murheita. (Majala & Hjulberg 2020; Sallam 2020a.) Nuoret ovat olleet huolissaan niin omasta kuin läheistensä terveydestä sekä turvallisuudesta. Sen lisäksi nuoret ovat olleet huolissaan niin omasta tulevaisuudestaan kuin yhteiskunnastaankin. (Larcher, Dittborn, Linthicum, Sutton, Brierley, Payne & Hardy 2020.) Nuoret voivat kokea ahdistusta joka, voi ilmetä jopa kehollisena sekä psyykkisenä oireiluna. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuoret kohdataan ja heitä kuunnellaan. Tärkeää on tukea nuoria ahdistuksen tunteiden kanssa, sillä ohimenevä ahdistus ei ole epänormaalia vaan täysin luonnollista. (Puro 2021.)

Koronapandemialla ollut vaikutuksia hyvinvointiin, sillä se on aiheuttanut ahdistusta ja muita mielenterveysongelmia, yksinäisyyttä ja taloudellisia ongelmia sekä huolta terveydestä. Lisäksi läheisten mielenterveydestä ja sairastumisriskistä kannetaan huolta. Vaikutuksia on ollut niin voimavaroihin kuin heikentyneeseen jaksamiseen. Muita seurauksia ovat olleet työttömyys, päivärutiinien puute, toimettomuus ja lisääntynyt päihteiden käyttö. Näillä ongelmilla voi olla seurauksia välillisesti muihin osa-alueisiin. (Kinnunen 2020.) Nuorten pahoinvoinnista kertoo myös se, kuinka Sekasin-chattiin on tullut viime vuonna yli 170 000 yhteydenottoa, joista vain viidesosaan kyettiin vastaamaan. (Lukkari 2021). Vaikkakin näin suuri osa nuorista voi huonosti tai on kokenut koronan vaikuttaneen negatiivisesti heidän hyvinvointiinsa, on joukossa myös nuoria, joiden elämää se on vaikuttanut positiivisesti tai ei ollenkaan. (Majala & Hjulberg 2020.)

3 NUORTEN PALVELUT

3.1 Koulun tukitoimet

Perusopetuslain (628/1998) piirissä olevilla nuorilla on laaja moniammatillinen tukiverkosto. Koulussa nuorten kanssa työskentelee opetushenkilöstön lisäksi koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja sekä koulupsykologi. Koulukuraattorin työ on keskeistä koulusosiaalityötä ja lisäksi sen tehtävänä on koulupsykologin sekä kouluterveydenhoitajan tavoin tukea oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä omilta osa-alueiltaan sekä turvata nuoren koulunkäyntiin liittyviä edellytyksiä. (Rovaniemi 2021b.) Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan nuorista yli 80 prosenttia ovat kokeneet saaneensa tukea ja apua hyvinvointiin opettajilta, kouluterveydenhoitajalta tai -lääkäriltä. Koulukuraattorin ja -psykologin osalta palveluiden saatavuus on ollut huonompaa. Vastaajista 24,1 prosenttia ei ollut saanut tukea koulukuraattorilta, vaikka olisi sitä kokenut tarvitsevansa ja 29,8 prosenttia ei ollut saanut tarvitsemaansa tukea koulupsykologilta.

Perusopetuslaki määrittää, että nuorilla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi oppilaanohjausta sekä tarvittavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Tuen tasoja on kolme: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki, ja ne sisältävät erilaisia tukimuotoja kuten tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, avustajapalvelut ja erityiset apuvälineet. Näiden lisäksi tuen rinnalla voi saada yksilökohtaista oppilashuoltoa, jonka määrittää oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. (Opetushallitus 2021b.)

Yleisellä tuella pyritään tukemaan varhaisessa vaiheessa oppilaan kouluarkea. Se voi sisältää erilaisia yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja ja ohjaus- sekä tukitoimia. Jos yleinen tuki ei ole riittävää, on nuorella mahdollisuus saada tehostettua tukea. Tämä tukimuoto on jatkuvampaa sekä yksilöllisempää ja sisältää usein useampia tukimuotoja. Jos tehostettu tuki ei ole riittävää, voidaan nuorelle tehdä pedagoginen selvitys sekä sen perusteella erityisen tuen hallintopäätös. Tämä vaatii henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) tekemistä sisältäen erityisen tuen mukaisen opetuksen ja muun tuen antamisen. (Opetushallitus 2021b.)

Tukitoimia järjestetään eri kunnissa hieman eri tavoin, mutta perusopetuksen la-
kimuutoksen myötä (642/2010) käytäntöjä on pyritty yhtenäistämään. Kouluissa
pyritään käyttämään inklusiivisen opetuksen mallia, jolloin tarvittavat tukitoimet
toteutetaan nuoren lähikoulussa. Kuitenkaan läheskään aina nämä tukitoimet ei-
vät ole riittäviä, jolloin nuori joutuu vaihtamaan koulua sellaiseen kouluun, jossa
on tarjolla nuorelle sopivat tukimuodot tai esimerkiksi joustavan perusopetuksen
ryhmä, johon siirtyä. VETURI-tutkimus- ja kehittämishankkeen (2011–2015) tu-
lostien mukaan vaativan erityisen tuen toteuttamisessa on silti edelleen isoja
koulu- sekä kuntakohtaisia eroja. Erot näkyvät erityisesti opettajien kelpoisuuks-
issa, opetusjärjestelyissä kuten opetusryhmien valinnoissa ja opetusmenetel-
missä, integraation ja inklusion toteuttamisessa, erityisen tuen päätöksissä sekä
moniammatillisen työn toteutumisessa. Lisäksi HOJKSin käytössä on huomioitu
isoja puutteita, sillä sitä ei olla koettu oppimisen ja opettajan pedagogisena tu-
kena vaan lähinnä pakollisena paperityönä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Opetushallitus on rakentanut tukimateriaalin, jonka pohjalta pyritään turvaamaan
niin oppilaiden kuin henkilökunnan jaksamista näinä poikkeuksellisina aikoina.
Lisäksi keinojen myötä pyritään huolehtimaan siitä, että oppilaat saavat riittävästi
ohjausta ja tukea, jonka myötä voitaisiin palautua koronapandemian aiheutta-
masta tilanteesta. Koronapandemian uskotaan aiheuttaneen ongelmia tai vai-
keuttaneen aiempia paikallisesti tai yksilötasolla. Nämä vaikutukset voivat olla
pitkäaikaisia ja juontaa juurensa jo kevään 2020 etäopetusajasta. Tukimateriaalin
avulla pyritään selvittämään aiheutuneet hyvinvointi- tai oppimisvajeet ja korjata
niitä. (Opetushallitus 2021a.)

3.2 Koulun yhteistyötahot

Nuoren tuen tarpeisiin pyritään vastaamaan koulussa, mutta lisäksi on paljon
 muita tahoja, jotka tukevat nuorten hyvinvointia. Nuoren asioissa voidaan saada
 tukea perheneuvolasta, kun tahdotaan keskustella kasvatus- tai perheasioissa tai
 ollaan huolissaan nuoren kehityksestä tai käyttäytymisestä. Nuorille on tarjolla
 myös monenlaisia kuntoutuspalveluita, jotka tukevat toimintakykyä erilaisine te-
 rapioineen kuten puheterapia, toimintaterapia, fysioterapia, neuropsykologinen
 kuntoutus sekä psykoterapeuttiset terapiat. (Raappana & Suosalo 2021.)

Rovaniemellä peruskouluikäisille suunnatun keskittymistiimin, tarkoituksena on tukea neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia ja nuoria. Keskittymistiimi työskentelee moniammatillisesti, ja sen tarkoituksena on ohjata, neuvoa ja valmentaa niin nuorta kuin hänen muita toimintaympäristöjään sekä tehdä diagnostisia selvittelyjä ADHD:n osalta. Näiden lisäksi nuorten kanssa työskenteleviä tahoja on mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä nuorisopsykiatrian poliklinikka. (Raappana & Suosalo 2021.)

Lapsiperheiden sosiaalipalveluilla pyritään vastaamaan tuen tarpeisiin erityisesti nuorten kasvatuksen ja kehitykseen liittyvien asioiden osalta. Tuki voi olla esimerkiksi ammatillista tukihenkilötyötä, perhetyötä, lapsiperheiden kotipalvelua sekä neuvontaa ja ohjausta. Jos kuitenkin nuoren terveys tai kehitys vaarantuu tai sosiaalipalvelut koetaan riittämättömäksi, voi olla tarve siirtyä lastensuojelun asiakkuuteen. (THL 2021b.) Jos avohuollon tukitoimetkaan eivät riitä, on mahdollisuus kiireelliseen sijoitukseen tai huostaanottoon. (THL 2021c.)

Koulun oppilashuollon ohella voi siis toimia hyvinkin laaja moniammatillinen verkosto. Haasteena voi kuitenkin olla tiedonkulku, jos yhteisiä neuvotteluja kuten hoitoneuvotteluja ei pidetä. Verkostotyössä korostuu yhteisten tavoitteiden mukainen toiminta sekä selkeä työnjako. Sen toteuttaminen eri tahoilla vaatii yhteistyötä yli ammattirajojen mutta onnistuessaan mahdollistaa asiakaslähtöisen työskentelyn sekä vähentää osapuolten päällekkäistä työtä. (Sandström, Keiski-Turunen, Hassila, Aunola & Alahuhta 2018.)

3.3 Nuorisotyö

Nuorisotyötä toteutetaan nykyään monipuolisin keinoin. Nuorisotyötä tuottavat niin kunnat, järjestöt kuin seurakunnatkin. (Allianssi 2021.) Rovaniemellä nuorisopalvelut on jaettu kolmeen eri palvelukokonaisuuteen. Tavoitteena on mahdollistaa nuorille monipuolista vapaa-ajan toimintaa, harrastuksia sekä muuta toimintaa edistään samalla nuorten osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tarjota heille tarvittavaa tietoa ja neuvontaa. Ensimmäinen nuorisopalvelu on keskitetty nuorisotyö, jonka toimipisteinä ovat Monden nuorisokahvila, nuorisotiedotuspiste Poppari sekä neuvontaa ja ohjausta tarjoava Ohjaamo. Näiden

rinnalla toimivat jalkautuva nuorisotyö ja digitaalinen nuorisotyö. (Rovaniemi 2021a.)

Toinen palvelu on alueellinen nuorisotyö, johon sisältyy nuorisotilatoiminta ja koulunuorisotyö sekä JOPE-ohjauksen joustavan perusopetuksen luokissa. Alueellisella nuorisotyöllä tarkoitetaan sitä, että toiminta tapahtuu siellä, missä nuoret ovat alueesta riippumatta. Kolmantena on yksilöllisesti kohdennetut nuorisotyön palvelut, joita ovat esimerkiksi etsivä nuorisotyö, K-0 kiusaamisen vastainen toiminta ja Kulttuuriverstas-työpajatoiminta. Nämä palvelut on kohdennettu niille nuorille, lapsille sekä perheille, jotka tarvitsevat tukea haastaviin elämäntilanteisiin. Kohdennetun nuorisotyön toiminta on yksilöllistä ja suunnitelmallista, sekä perustuu usein asiakkuuteen. (Rovaniemi 2021a.)

Nuorisotyön tehtävänä on turvata ja lisätä palveluita ja resursseja ja ehkäistä eriarvostumista ja syrjäytymistä tukemalla nuoria työuran kannalta keskeisten taitojen oppimisessa, tarjoamalla mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja yhteisöllisen elämän. Nuorisotyötä säätelee nuorisotyön ja politiikan ohjelma Vanupo 2020–2023. (Allianssi 2021.) Nuorisotyö voi tukea nuoria monella tavalla. Allianssin (2021) mukaan kunnallisessa nuorisotyössä kohdattujen määrä on noin 25–30 prosenttia ikäluokasta. Rippikouluun osallistuu jopa noin 80 prosenttia nuorisosta, joten seurakunta kykenee tavoittamaan lähes koko ikäluokan. Järjestöjen toimintaan osallistuu noin 58 prosenttia nuorisosta. Näiden perusteella voi todeta, että nuorisotyö tavoittaa paljon nuoria ja on siten vaikutusvaltaisessa asemassa nuorten arjessa.

Monimuotoisten palveluiden lisäksi nuorilla on mahdollista hakeutua tuen äärelle erilaisten nettipalveluiden kautta. Verkossa tarjolla olevista apupalveluista voi hakea apua anonyyminä, sijainnista riippumatta. Eri sivustoilta on mahdollista löytää tietoa erilaisiin haasteisiin sekä mahdollisuuksista keskustella mieltä askarruttavista asioista ryhmässä tai ammattilaisen kanssa. (Nuortenlinkki 2021.)

4 TOTEUTUS

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen erityisesti koulunkäynnin osalta. Sillä erityisesti ne oppilaat, joilla on ennestään ollut vaikeuksia, ovat kärsineet koronavirustilanteesta (Opetushallitus 2021a). Tavoitteena on selvittää millaiset arjen asiat ovat nuorille keskeisiä ja millaista tukea he kokevat tarvitsevat arkeensa, jos sitä tarvitsevat. Tarkastelussamme on keskiössä koulunkäynti ja sen arkea, sosiaalisia suhteita ja hyvinvointia tukevat vaikutukset. Koronapandemialla uskotaan olevan vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja erityisesti eriarvoisuuden ja syrjäytymisen osalta. (Valtioneuvosto 2020.) Halusimme selvittää kyselyn kautta, mitä nuoret ajattelevat ja miten he pärjäävät.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisella kyselytutkimuksella mutta mukana oli myös muutamia avoimia kysymyksiä. Kyselytutkimukseen suunniteltiin vastaajamääräksi yläkoulun oppilasmäärästä noin 2/3 osaa. Napapiirin yläasteella toimii 6-sarjainen yläaste sekä yläasteen pienryhmiä. Henkilöstöön kuuluu rehtorin lisäksi 41 opettajaa, 2 koulunkäynninohjaajaa ja koulusihteeri. Koulun oppilasmäärä on noin 400 (Hanke suunnitelma 2019). Oppilasmäärästä jäävät ulkopuolelle kaikki 7.-luokat, sillä heille yläasteelle siirtyminen on ollut itsessään jo iso muutos elämässä, mikä on voinut vaikuttaa koronapandemian rinnalla nuorten arkeen ja sen muutoksiin. Tutkimuksen kohderyhmään kuului yhteensä 265 nuorta, joista 47 prosenttia ($f=124$) osallistui kyselyyn.

Opinnäytetyöllämme on merkitystä sosiaalialalla. Tuloksista voi olla hyötyä sosiaalialalla esimerkiksi varhaisia tukitoimia suunniteltaessa, nuorisososiaalityön ja koulusosiaalityön kentällä. Itse sosiaalialan hyödyn uskomme olevan erityisesti ennaltaehkäisevässä ja varhaisessa tuessa, mutta hyötyä voi olla myös perheytyöhön, lastensuojeluun ja sosiaaliohjaukseen. Kun nuorilta saadaan kokemustietona tietoa siitä, missä asioissa on vaikeuksia, voidaan tunnistaa tuen tarpeita ja varhaisemmin puuttua niihin. Nuorten tuen tarpeet ja arjen haasteet on hyvä

selvittää myös koulun vuoksi. Tutkimuksen kautta voimme saada hyödyllistä tietoa koulunkäyntiin tarvittavista tukitoimista sekä kehittämistarpeista kuten oppimisvalmiuksien kehittämisestä. Vaikka koulu on virallinen oppimispaikka, siellä opitaan myös sosiaalisia taitoja, vuorovaikutusta ja erilaisuuden kohtaamista. (Olsson 2018.) Opinnäytetyöstä voi olla hyötyä myös nuorten arkeen, heidän hyvinvointiinsa ja sosiaalisiin suhteisiin.

Opinnäytetyön tavoite on kuulla nuoria oman elämänsä asiantuntijoina ja kerätä kokemuksellista tietoa nuorten arjesta ja tuen tarpeista saaden vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen?
2. Millaista tukea nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Menetelmänä toimi kvantitatiivinen eli määrällinen kyselytutkimus. Menetelmä valittiin aiheen tutkimuskysymysten mukaisesti. Määrällisellä tutkimuksella pyritään saamaan vastauksia, joiden tietoa käsitellään tilastollisina yksikköinä. Tässä tutkimuksessa sillä saadaan vastauksia kysymyksiin, kuinka paljon ja kuinka moni. Määrälliselle tutkimukselle on tyypillistä se, että vastaajien määrä on vähintään 100 henkilöä. (Vilkka 2007, 14–17.)

Nuorilta kerättiin kokemustietoa monipuolisella kyselyllä, joiden vastauksilla vastataan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Kyselytutkimus sisälsi monivalintakysymyksiä sekä sekamuotoisia kysymyksiä, joten suuressa osassa oli ennalta määritetyt vastausvaihtoehdot, mutta mukana oli myös muutama avoin kysymys. (Kananen 2011, 30.)

Sekamuotoisia kysymyksiä ovat ne kysymykset, joihin tulee valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi myös avoin vaihtoehto, eli niihin voi kirjoittaa itse, jos mikään annetuista vaihtoehdoista ei ole sopiva. (Heikkilä 2014, 49–50.) Hyödynsimme kysymyksissä myös Likert-asteikkoa. Likert asteikko on asenneasteikko, joka on usein 4- tai 5- portainen. Vastausvaihtoehdot ovat ääripäät esimerkiksi ”erittäin

paljon” ja ”ei ollenkaan”, sekä asteikon keskivaiheilla on ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. (Heikkilä 2014, 51.)

Kyselyssä oli mukana muutamia avoimia kysymyksiä, jotta saimme syvällisempää näkökantaa tuloksiin. Vaikka kyseessä onkin määrällinen tutkimus, avointen kysymysten osalta vastaukset analysoitiin laadullista menetelmää käyttäen sisällönerittelyä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 224.)

4.2.1 Aineiston keruu

Aineiston keruumenetelmänä toimi itsetäytettävä kysely. Kyselytutkimus tehtiin verkkokyselynä Google Forms -ohjelmalla. Google Forms on ilmainen sähköisten kyselyiden tekemiseen ja analysointiin tarkoitettu ohjelma, jonka vuoksi se valikoitui meidän kyselytutkimuksemme sähköiseksi alustaksi. Kysely tehtiin sähköisenä, koska uskoimme sen motivoivan kohderyhmää vastaamaan kyselyyn.

Kohderyhmänä oli 8. ja 9. -luokkalaiset rovaniemeläiset nuoret, jotka opiskelevat Napapiirin yläasteella. Vastaajille perusteltiin kyselytutkimuksen saatekirjeessä tutkimuksen ja tulosten käyttötarkoitus ja heille kerrottiin, kuinka vastauksia käytetään luottamuksellisesti. Saatekirjeessä kerrottiin myös, miten tulokset julkaistaan. Tämä perustelu voi motivoida osallistujia vastaamaan kyselytutkimukseen. Lisäksi tutkimuksen vastausten vertailukelpoisuuteen tähdätessä on tärkeää perustella tutkimuksen tarkoitus, jolloin jokainen osallistuja on tietoinen siitä, mitä tietoja kysymyksillä halutaan hakea ja miksi. (Ahola 2007, 67.)

Kyselytutkimusta laadittaessa on tärkeää huomioida monia asioita. Erityisen tärkeää on kysymysten asettelu kyselyssä tulosten analysoinnin vuoksi. Kysymykset tulee tehdä selkeäksi sanavalinnoilta, ne tulee olla lyhyitä ja ytimekkäitä. Yhdessä kysymyksessä olisi hyvä kysyä vain yhtä asiaa, eikä tulkinnan varaa saisi olla. Vastausten tulee olla kattavia, toisensa poissulkevia tai monivalintakysymyksiä. (Hurtig, Laitinen & Uljas-Rautio 2010, 71–95.; Heikkilä 2014, 49.) Kysymyksissä huomioitiin se, että jokaiselle vastaajalle löytyisi vastausvaihtoehto. Vastausvaihtoehtoja ei kuitenkaan saa olla liikaa. (Heikkilä 2014, 49.)

Kysely laadittiin ajan kanssa ja sen kysymykset pohjautuvat teoriaan sekä aiempiin tutkimuksiin. Tutustuimme tietoperustaan ja pohdimme kysymyksiä monelta kantilta, jotta kerätty aineisto tulisi vastaamaan tutkimuskysymyksiimme. Kysymykset mietittiin tarkoin ja pohdittiin sanavalintoineen sellaisiksi, että ne ovat kohderyhmälle sopivia ja helposti ymmärrettäviä. Kysymysten asetteluun kiinnitettiin erityistä huomioita, jotta ne olisivat mahdollisimman helppolukuisia ja että jokainen vastaaja ymmärtäisi kysymykset ja osaisi niihin vastata. Kyselylomakkeesta tehtiin selkeä ja visuaalisesti esteettinen. (Kananen 2011, 30.)

Kyselylomake (liite 3) aloitettiin taustakysymyksillä, joilla kartoitetaan vastaajan sukupuoli sekä luokka-aste sekä arjen sisältöä (kysymykset 1–4.) Kyselylomakkeen alkuun tulee laittaa helpot kysymykset sekä muut sellaiset kysymykset, jotka innostavat vastaamaan. (Kananen 2011, 38.) Tämän jälkeen kyselyssä oli vuorossa yleiskysymyksiä, joista on kolme omaa kokonaisuutta. Kokonaisuudet ovat määrittyneet tietoperustan mukaisesti.

Aihepiirit kysymyksille ovat koulunkäynti, sosiaaliset suhteet sekä psyykkinen hyvinvointi. Kysymykset etenevät loogisesti läpi kyselyn. Kyselyssä kysyttiin koulunkäyntiin liittyen etäkoulusta, poissaoloista, opiskelusta, oppimisesta ja tuen tarpeista sekä kehittämiskohteista (kysymykset 5–13). Sosiaalisista suhteista ja koronan vaikutuksista niihin (kysymykset 14–23). Psykkisestä hyvinvoinnista ja arjentuen tarpeista (kysymykset 24–29) sekä viimeisenä oli kokoava kysymys ja vapaa sana palautteen antoa varten (kysymykset 30–31).

Kysely testattiin kolmen eri nuoren toimesta. Testaajat vastasivat iältään kyselyyn vastaavien kohderyhmää. Nuoret saivat tutustua kysymyksiin ja kertoa mielipiteensä siitä ovatko kysymykset heidän mielestään ymmärrettäviä ja ovatko vastausvaihtoehdot selkeitä. Kyselyn testaaminen on tärkeä osa prosessia. Sen tarkoituksena on selvittää niin kysymysten kuin ohjeidenkin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä vastausvaihtoehtojen riittävyttä ja lisäksi kyselyn vastaamiseen käytettyä aikaa. (Heikkilä 2014, 58.)

Kyselyä testanneet nuoret olivat sitä mieltä, että kyselyyn tulisi vastattua, koska kyselyyn oli vaivatonta vastata ja avoimia vastauksia, joihin tuli itse kirjoittaa, oli

vain muutamia. Heidän mielestään kyselyyn vastaaminen ei ollut puuduttavaa, vaan mielekästä ja nopeaa. He pitivätkin kyselyä toimivana. Yksi testaaajista kysynä lausui sosiaalisten suhteiden runsasta osuutta kyselyssä, mutta hyväksyi kysymysten määrän, kun perustelimme hänelle niiden tärkeyden nuorten arjessa. Kyselyn vastaamiseen meni aikaa noin 5–10 minuuttia, joten emme vähentäneet kysymysten määrää enää tämän jälkeen. Kysely tehtiin valmiiksi nuorten testausten ja palautteen perusteella ja hyväksyttiin niin ohjaavien opettajien, kuin myös toimeksiantajan toimesta.

4.2.2 Analyysi

Tutkimuksen analyysi tehtiin aineistosta rakentuneiden tilastojen ja numeroiden avulla. Tuloksia muutettiin numeeriseen muotoon ja niitä analysoitiin ja tulkittiin perusteellisesti. Tämä analyysi ja tulosten julkaiseminen on kvantitatiivisen tutkimuksen tärkeimpiä vaiheita, minkä vuoksi jätimme analyysille tarpeeksi aikaa opinnäytetyöprosessissa. (Ahola 2007, 68–70.) Saatuja tuloksia ristiintaulukoitiin, jolloin voitiin tutkia eri muuttujien välisiä riippuvuuksia toisiinsa nähden. (Vilkkä 2007, 129.) Näiden tulosten varjolla pystyimme selvittämään myös sitä, kasaantuuko tuen tarpeet yksilöille vai ovatko ne riippumattomia toisistaan.

Kysely suoritettiin Google Forms -ohjelmalla. Ohjelma tarjosi meille valmiin havaintomatriisin. Analyysi tehtiin ohjelman tarjoamien tilastojen avulla. Ohjelma tarjoaa vastaukset yksinkertaisina pylväsdiagrammeina, ympyräkaavioina sekä tekstiesityksinä. Tilastot ovat kuitenkin opinnäytetyön analyysin kannalta hieman suppeita, joten lisäksi tuloksia analysoitiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmaa hyödyntäen. Google Forms -ohjelmalla voi viedä tulokset suoraan Excel taulukkoon, jossa havaintomatriisia voidaan myös ristiintaulukoida.

Analyysillamme oli pääpaino määrällisessä analyysissä, mutta päädyimme tekemään avointen kysymysten analysoinnin laadullista menetelmää käyttäen. Sisällönerittely tehtiin tarkastelemalla kerättyä aineistoa, etsien siitä eroja ja yhtäläisyyksiä. Vastauksia jaettiin lisäksi teemoihin. Vastauksien perusteella teemoja muodostettiin aineistolähtöisesti, eli sen mukaan, millaisia vastauksia aineistosta saatiin ja ryhmitettiin vastaukset sen mukaisesti. (Kananen 2015, 171–174.)

4.3 Eettisyys ja luotettavuus

Huomioimme eettiset periaatteet tiedonhankintaan ja julkaisemiseen liittyen. Noudatimme tutkimuseettisiä periaatteita koko tutkimusprosessin ja raportoinnin ajan. (Vilka 2007.) Valitsimme lähteet perustellusti, emme plagioineet, emmekä väärennelleet tuloksia. Käsittelimme ja analysoimme tulokset täsmällisesti, sillä niitä ei saa muuttaa eikä kaunistella mieluisikseen. (Pohjola 2007, 13–17.)

Tutkimuksen suorittamiseksi hankimme tutkimusluvan ja saimme siihen myönteisen päätöksen. Tutkimusluvan hakeminen oli välttämätöntä, koska tutkimus kosketta peruskoulun opiskelijoita. Ennen myönteistä tutkimuslupapäätöstä, ei tutkimusta saanut aloittaa. Koska tutkimuksessa oli tarkoituksena tutkia alaikäisten lasten kokemuksia arjesta, oli tärkeää huomioida, että vanhemmilta pyydettiin suostumus nuoren osallistumiselle tutkimukseen. Tämä lupaprosessi suoritettiin perinteisen paperisen suostumuslomakkeen avulla. Teimme tätä varten lomakkeet, jotka hyväksyttiin niin koulun kuin ohjaavien opettajien toimesta. Tämän jälkeen tulostimme lomakkeet ja toimitimme ne yhteistyö koululle, edelleen jaettavaksi nuorille kotiin vietäviksi. Opinnäytetyössä korostui eettisyys myös kyselytutkimuksen sisällössä, sillä huomioimme opintojemme aikana oppimamme tiedon nuorten ikä- ja kehitysvaiheista, siten että kysely oli suunnattu kohderyhmälle sopivaksi. Kysymykset oli suunniteltu nuoria varten ja myös testattu kohderyhmää vastaavien nuorten toimesta.

Tutkimuksessa oli tärkeää huomioida se, että vaikka kyselyyn vastaaminen tapahtuu oppitunnin aikana, on jokaisella nuorella vapaus päättää osallistumisesta tutkimukseen. Tutkimukseen osallistuminen tulee olla vapaaehtoista. (Pohjola 2007, 17–21.) Oppitunnilla pidettävä kyselytutkimus ei saa asettaa nuoria asemaan, jossa he suorittavat opettajan antaman tehtävän, koska niin täytyy toimia. Heillä on oikeus tehdä päätös itsenäisesti kyselyyn vastaamisesta.

Kyselyssä on oltava riittävä määrä kysymyksiä sekä vastausvaihtoehtoja. Lisäksi on tärkeää, että kyselylomake testataan ennen virallista suorittamista. Testaamisella voidaan varmistaa, että kysymykset ovat ymmärrettäviä ja vastausvaihtoeht-

dot riittävän kattavia. (Vilkkä 2007, 152–153.) Meidän kyselylomakkeemme testattiin kohderyhmää vastaavien nuorten toimesta ja todettiin toimivaksi. Kysymysten ja vastausten määräkin koettiin riittäväksi, joten niitä ei lähdetty enää muokkaamaan testaamisen jälkeen.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa arvioidaan luotettavuutta reliabiliteetilla ja validiteetilla. Reliabiliteetti toteutuu opinnäytetyössä, kun tutkimustulokset ovat toistettaessa siten, että tulokset ovat samankaltaisia. Opinnäytetyöraportistamme on nähtävissä, kuinka tutkimus on toteutettu, ja sen perusteella tutkimus on toistettavissa. Olemme suorittaneet koko tutkimusprosessin huolellisesti ja rehellisesti. (Kananen 2010,129.; Kananen 2015, 343.)

Validiteetin kannalta on tärkeää, että tutkimuksessa tutkitaan niitä asioita, jotka ovat olennaisia tutkimusongelman kannalta. Validiteetin toteutumisesta huolehdimme sillä, että tutkimuskysymykset kulkivat rinnalla koko prosessin ajan, jolloin kysymykset olivat keskiössä niin tietoperustan, aineiston keräämisen ja analyysin aikana. (Kananen 2010,129.; Kananen 2015, 343.) Luotettavuutta lisäävänä tekijänä toimi tutkimuksen perusjoukon riittävä määrä, joka on kvantitatiivisen tutkimukselle vähintään 100 osallistujaa. (Vilkkä 2007, 14–17.) Meidän opinnäytetyössämme aineiston kerääminen suoritettiin kyselyn avulla, johon saatiin 124 vastausta täyttäen tämän kriteerin.

Meidän tutkimuksessamme ei kerätty lainkaan henkilötietoja. Kyselyssä ei kerätty nimi, osoite- tai yhteystietoja tai muitakaan GDPR-asetuksen mukaisia tietoja. Opinnäytetyön tulokset julkaistaan opinnäytetyö raportissa ja ne annetaan myös koulun käyttöön, siten että henkilöiden vastaukset eivät ole tunnistettavissa. Tämä on tärkeää, sillä tiedot tulee olla luottamuksellisia ja salassa pidettäviä siten, että tunnistettavia tietoja ei päädy ulkopuolisille. (Pohjola, 2007, 17–21.)

5 TULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä 124 oppilasta Napapiirin yläasteelta. Napapiirin yläasteella oli yhteensä 265 oppilasta 8.-9 luokilla keväällä 2021. Kyselyyn vastasi 47 prosenttia kohdejoukon määrästä. Vastanneiden määrä vastaa hyvin kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusjoukkoa. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että vastaajia on vähintään noin 100 henkeä. (Vilka 2007, 14–17.) Kyselyn vastauksia analysoitaessa n = kuvaa koko kohdejoukkoa 124 ja f = vastaajien määrää. Taulukkoon 1. on kuvattu kyselyyn vastanneiden määrät ja ne on jaoteltu luokka-asteen sekä sukupuolen mukaan. Tulokset on saatu ristiintaulukoidalla kyselyyn osallistujien luokka-aste ja sukupuoli.

Taulukko 1. Vastaajien luokka-asteet ja sukupuolijakauma

VASTAAJAT		Tytöt	Pojat	Muu
8-luokka	72	44	26	2
9-luokka	52	35	13	4
Yhteensä	$n=124$	79	39	6

Nuorten mielestä koulunkäynti vie ison siivun arjesta, mutta myös perheen kanssa vietetään paljon aikaa, harrastusten ja kavereiden kanssa vietetyn ajan lisäksi. Mikä vastauksista nousi esille, oli, että sometukseen eli viestin vaihtoon sosiaalisen median palveluissa kuten Facebook tai Instagram, kuluu paljon aikaa arjessa. Tämä vahvisti ajatusta siitä, kuinka keskeinen osa se on teknologisoituvan nuorison arkea. Kaupungilla tai nuorisotiloilla hengaaminen oli ymmärrettävästi koronan myötä vähäistä. Vastauksissa yllätti se, kuinka pienelle osalle vastaajista päihteiden käyttö kuuluu arkeen, sillä 86,3 prosenttia ($f=107$) vastasi, että ne eivät kuulu lainkaan heidän arkeensa. Vain 2,4 prosenttia ($f=3$) kertoi arjessa olevan paljon päihteiden käyttöä ja 8,9 prosenttia ($f=11$) kertoi sitä olevan vähän, 2,4 prosenttia ($f=3$) jätti vastaamatta kysymyksen kohtaan.

5.1 Koronan vaikutukset nuorten arkeen

Taulukossa 2. havainnollistetaan nuorten arkeen tapahtuneita muutoksia. Kun nuorilta kysyttiin koronapandemian vaikutuksia arkeen, nousi esille niin ruutu-ajan, kun somen käytön voimakas lisääntyminen. Molempien käyttö on lisääntynyt noin 60 prosentilla nuorista. Vastauksissa yllätti se, että kavereiden kanssa vietetyn ajan määrässä, ei havaittu muutoksia, vaikka aiempien tutkimusten valossa kuten (Sallam 2020b; Majala & Hjulberg 2020.) oli huomattu, kuinka koronapandemialla on ollut eniten vaikutusta sosiaalsiin suhteisiin. Lähes yhtä moni koki, että perheen kanssa vietettyyn aikaan koronapandemia ei tehnyt muutosta.

Taulukko 2. Vaikutukset arkeen

Vaikutukset arkeen	Lisääntynyt		Vähentynyt		Ei Muutosta	
Kavereiden kanssa vietetty aika	10,5 %	13	22,6 %	28	66,9 %	83
Perheen kanssa vietetty aika	26,6 %	33	10,5 %	13	62,9 %	78
Säännöllinen ruokailu	12,9 %	16	17,7 %	22	69,4 %	86
Päihteiden käyttö	7,3 %	9	0,0 %	0	92,7 %	115
Ruutuaika	61,3 %	76	3,2 %	4	35,5 %	44
Liikunnan määrä	32,3 %	40	17,7 %	22	50,0 %	62
Harrastuskäynnit	5,7 %	7	30,1 %	37	64,2 %	79
Opiskelumotivaatio	6,5 %	8	37,4 %	46	56,1 %	69
Oppimishaasteet	32,2 %	40	8,1 %	10	59,7 %	74
Somen käyttö	59,7 %	74	2,4 %	3	37,9 %	47

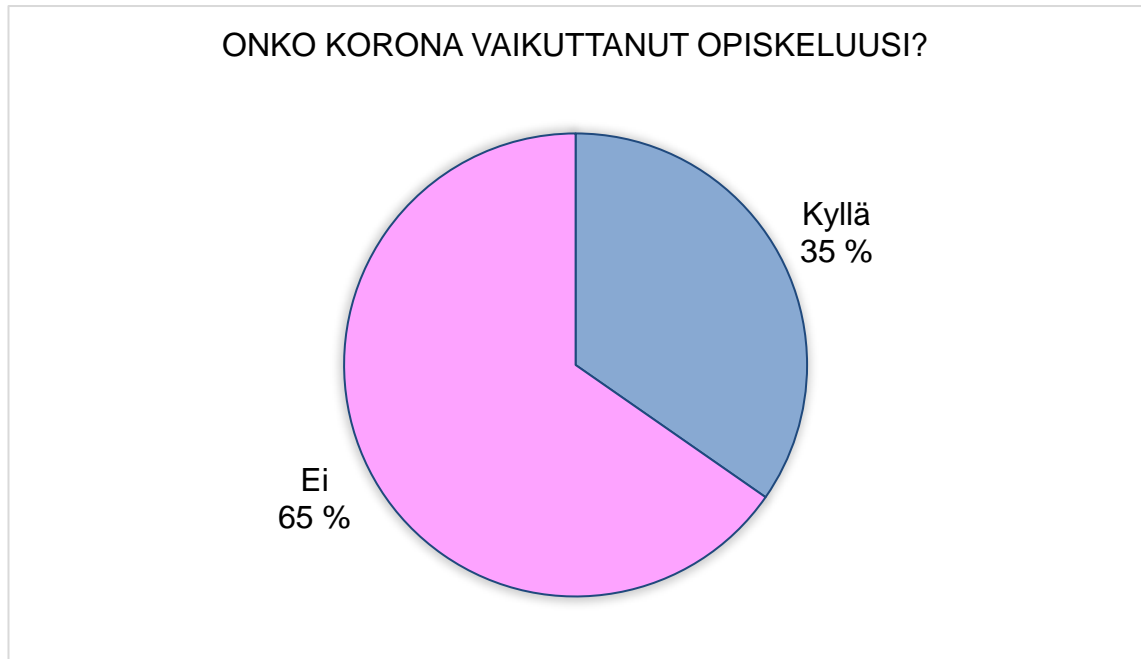
Oppiminen oli huolenaiheena tutkimustuloksissa, sillä 32,3 prosenttia nuorista vastasi niiden lisääntyneen, mikä on mielestämme huolestuttavaa. Opiskelumotivaation osalta 37,4 prosenttia nuorista vastasi opiskelumotivaation laskeneen koronan myötä. Ristiintaulukoidessa selvisi, että tästä joukosta 67,5 prosentilla ($f=27$), joilla opiskelumotivaatio oli vähentynyt koronan myötä, oli heillä myös oppimishaasteet lisääntyneet. Tuloksia ristiintaulukoidessa selvisi, että 48 prosenttia tytöistä, 13 prosenttia pojista ja 50 prosenttia muun sukupuolisista, kertoi opiskelumotivaation laskeneen. Yllättävintä oli, että pojista 10 prosentilla kasvanut

opiskelumotivaatio, kun tytöistä vain 4 prosentilla ja muun sukupuolisista 17 prosentilla. Oppimishaasteiden osalta osuudet olivat tytöistä 41 prosenttia, pojista 15 prosenttia ja muun sukupuolisista 33 prosenttia. Oppimishaasteet ovat vähentyneet 10 prosentilla tytöistä, 3 prosentilla pojista ja 17 prosentilla muun sukupuolisista.

Kysyimme nuorilta, mitä positiivisia vaikutuksia koronapandemialla oli heidän arkeensa. Kysymykseen vastasi 26,6 prosenttia ($f=33$) nuorista. Vastausten mukaan myönteisiä vaikutuksia koulunkäyntiin oli, että sai olla etäkoulussa. Osa oppilaista kertoi etäkoulun tähden alkaneen opiskella tavoitteellisemmin. Sosiaalisten suhteiden osalta nähtiin hyvänä, että oli enemmän aikaa perheen kanssa ja kavereita tuli nähtyä enemmän. Osa oli myös tyytyväisiä siihen, että muita ihmisiä ei ole tarvinnut nähdä. Hyvinvoinnin osalta etäkoulun koettiin parantaneen mielenterveyttä, mahdollistaneen enemmän unta sekä liikuntaa. Nuoret olivat alkaneet urheilla ja käydä enemmän treeneissä. Lisäksi koettiin hyvänä asiana se, että opittiin pysymään paikoillaan, saatiin enemmän omaa aikaa ja sai luvan kanssa olla kotona ja rauhassa. Lisäksi yksin olo ja ulkoilu oli koettu tärkeäksi.

5.1.1 Vaikutukset koulunkäyntiin

Koronan vaikutukset koulunkäyntiin eivät olleetkaan niin ilmiselviä kuin olimme ennakkoon ajatelleet. Koronapandemian vuoksi koulunkäynti oli murroksessa muuttuvine ohjeistuksineen ja rajoituksineen. Ei tule unohtaa myöskään kevään 2020 etäopetusaikaa, jolloin lähes jokainen opiskelija teki koulutyönsä kotonaan. Kuvio 1. havainnollistaa sen, kuinka korona vaikutti nuorten opiskeluun. Vastauksissa yllätti, kuinka lähes 2/3 osaa vastaajista oli sitä mieltä, että korona ei ole vaikuttanut opiskeluihin kuten opiskelumotivaatioon, poissaoloihin, urahaaveisiin, yhteisvalintaan tms.

Kuvio 1. Koronan vaikutukset opiskeluun

34 prosenttia nuorista ($f=42$) vastasi avoimeen kysymykseen ja kertoi, millaisia vaikutuksia koronalla on ollut heidän opiskeluunsa. Koronan vaikutukset ilmenivät poissaoloina, jotka johtuivat sairastumisista tai siitä, että joutui pienenkin oireen vuoksi jäämään kotiin. Vastauksista ilmeni, että tunneilla yskäisyä käytettiin (ja yhä käytetään) tekosyynä lähteä pois koulusta. Poissaoloja on voinut tulla myös siksi, että pandemian takia on tarvinnut olla vähemmän syitä poissaololle, mikä on helpottanut kotiin jäämistä.

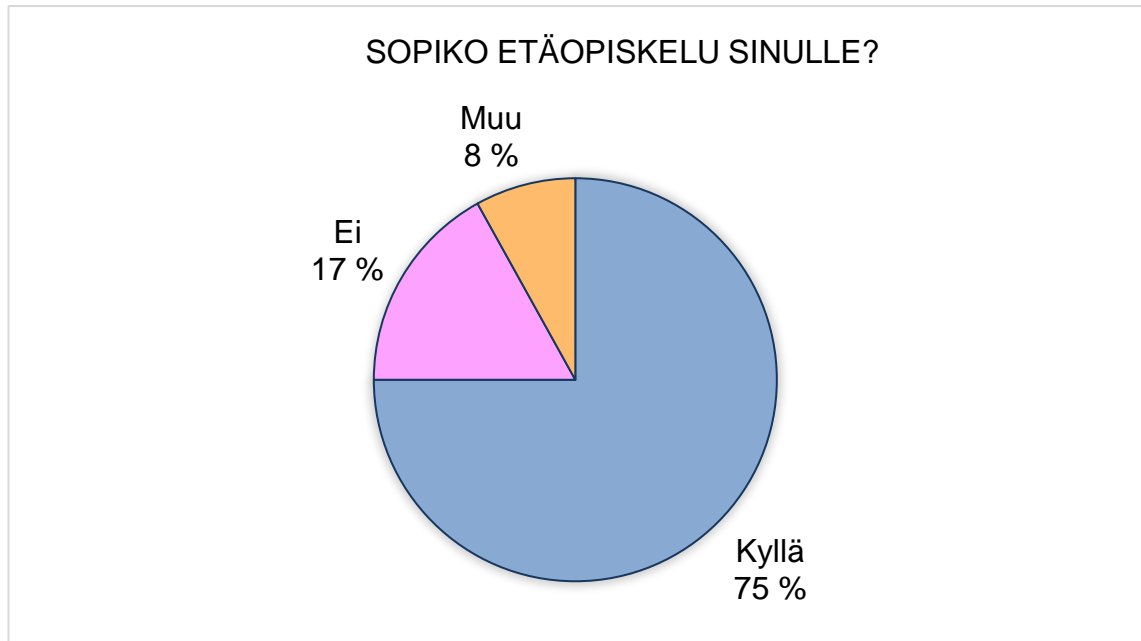
Pandemialla on ollut vaikutusta opiskelumotivaatioon kuten jo aiemmat luvutkin sen kertovat. Tuloksissa on hajontaa ja osa kokee motivaation laskeneen. Syitä on monenlaisia esimerkiksi se, kun motivaatiota ei vain ole ollut koulua tai opettajia kohtaan. Vastauksista nousee esiin nuorten väsymys, jaksamattomuus keskittyä opiskeluun sekä tunne siitä, että voimat ylipäättään ovat lopussa, minkä vuoksi ei jaksakaan tehdä mitään. Muutama nuori kertoo opiskelumotivaation kuitenkin nousseen. Yksi perustelee motivaation kasvua sillä, että koska tulevaisuuden kuva on muuttunut, on motivaatiokin lisääntynyt.

Vastauksista nousi esille, että etäopiskelu haavoitti, koska etäopiskelussa ei opinut kaikkea, mitä piti. Etäkoulu koettiin myös raskaana, eikä ajasta oikein jäänyt

muistoja. Kaikki oppiminen koettiin etäkoulun jälkeen vaikeammaksi ja opiskelumotivaatiota ei ollut, maskit aiheuttivat väsymystä ja päänsärkyä. Toiset olivat joutuneet olla etäopetuksessa ja muutenkin poissa koulusta enemmän karanteenin vuoksi. Muuttuneessa tilanteessa Internetistä tuli suurempi osa arkea, ja sieltä saatiin vaikutteita aiempaa enemmän. Vaikutuksia opiskeluun nähtiin myös koevalmisteluissa, harmiteltiin kun ei voinut lukea kokeisiin kaveriporukalla.

Poissaolojen määrää kysyttäessä meitä yllätti, että kuitenkin vain 16,1 prosenttia ($f=20$) kertoo poissaoloja olevan paljon. Vastauksia ristiintaulukoidessa selvisi, että vain 5 oppilasta näistä, jotka vastasivat poissaoloja olevan paljon, kertoi koronan vaikuttaneen poissaolojen määrään. Kaikista kyselyyn vastanneista vain 35,9 prosenttia ($f=42$) kertoi koronan kuten karanteenin, testituloksen odottaminen tms. olevan syynä poissaololleen. Nuorten mukaan poissaolot johtuivat opiskelumotivaatiosta, siitä että he lähtevät koulusta kesken päivän, sairaala- ja lääkärikäynneistä, myöhästymisistä, flunssasta, mielenterveysongelmista ja harrastuksista.

Aiempien tutkimusten kuten (Majala & Hjulberg 2020) ja muun uutisoinnin valossa arvelimme, että etäopiskelua ei muisteltaisi kaiholla. Kuviosta 2. on nähtävissä, että kyselyyn vastanneista 75 prosenttia ($f=93$) kertoi etäopiskelun sopineen heille. Tytöille se sopi 70,1 prosentille, pojista 59 prosentille ja muun sukupuolisista 67 prosentille. ”Muu”-kohdan vastauksen taustalla ovat ne vastaajat, jotka eivät olleet varmoja siitä, sopiko etäopiskelu, sillä mielipide asiasta saattoi vaihdella etäopiskelun hyvien ja huonojen puolien myötä, tai se saattoi sopia vain osittain. Luokka-asteiden välillä hajontaa oli hieman, sillä 81 prosentille 8-luokkalaisista etäopiskelu sopi ja vain 67 prosentille 9-luokkalaisista.

Kuvio 2. Etäopiskelu

Tähän verraten nuorista 55,6 prosenttia ($f=69$) opiskelisi mieluummin etänä kuin luokassa. 37,9 prosenttia ($f=47$) opiskelisi mieluummin luokassa. Loput vastaajat 6,5 prosenttia ($f=8$) eivät osanneet sanoa, molemmat vaihtoehdot kävisivät heille tai mielipide vaihteli asiasta. Etäopiskelun verkko-opetuksen määrään nuoret vaikuttivat olevan tyytyväisiä. Napapiirin yläasteella jopa 55,6 prosenttia ($f=69$) nuorista koki, että opetusta oli etäaikana sopivasti.

5.1.2 Vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin

Tuloksia analysoidessa selvisi, että nuorista suuri osa, 75 prosenttia, kertoi nähneensä kavereita/ystäviään keväällä 2021 enemmän tai yhtä paljon kuin aiemmin. Vain 2,4 prosenttia ($f=3$) kertoi, että ei ollut tavannut kavereitaan ollenkaan. Vastauksia ristiintaulukoidessa ei selvinnyt syytä, miksi nämä kolme nuorta eivät olleet tavanneet kavereita ollenkaan, sillä jokaisella heistä on kavereita useampia, ja he kertovat, että huoltaja ei ole rajoittanut liikkumista kodin ulkopuolella.

Taulukko 3. havainnollistaa, missä nuoret ovat tavanneet kavereitaan. Vastauksista korostuu tapaamiset kotona, kavereiden luona, verkossa, harrastusten parissa ja kaupungilla. Näiden lisäksi kavereita on tavattu, ulkona, levillä, sk huu-deilla eli saarenkylän alueella sekä ajelemassa. Korona-ajan rajoitukset näkyvät

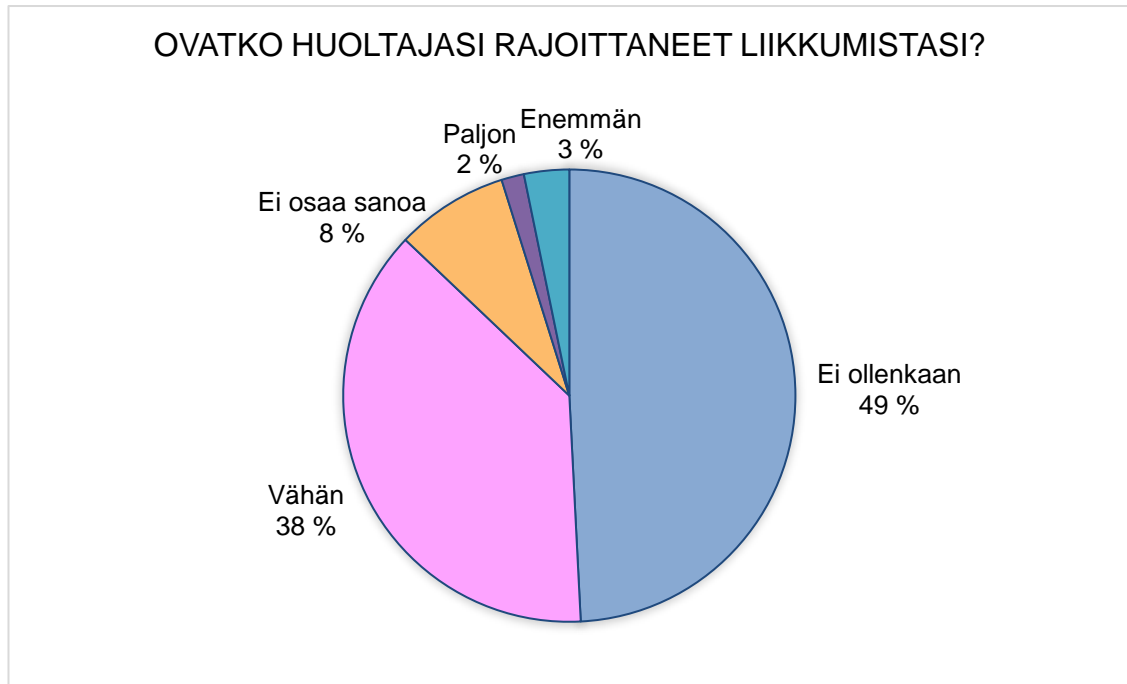
selvästi vastauksissa, koska yleiset kohtaamispaikat kuten nuorisotilat tai Rollohalli puuttuvat listalta kokonaan.

Taulukko 3. Kavereita on tavattu (lukumäärä)

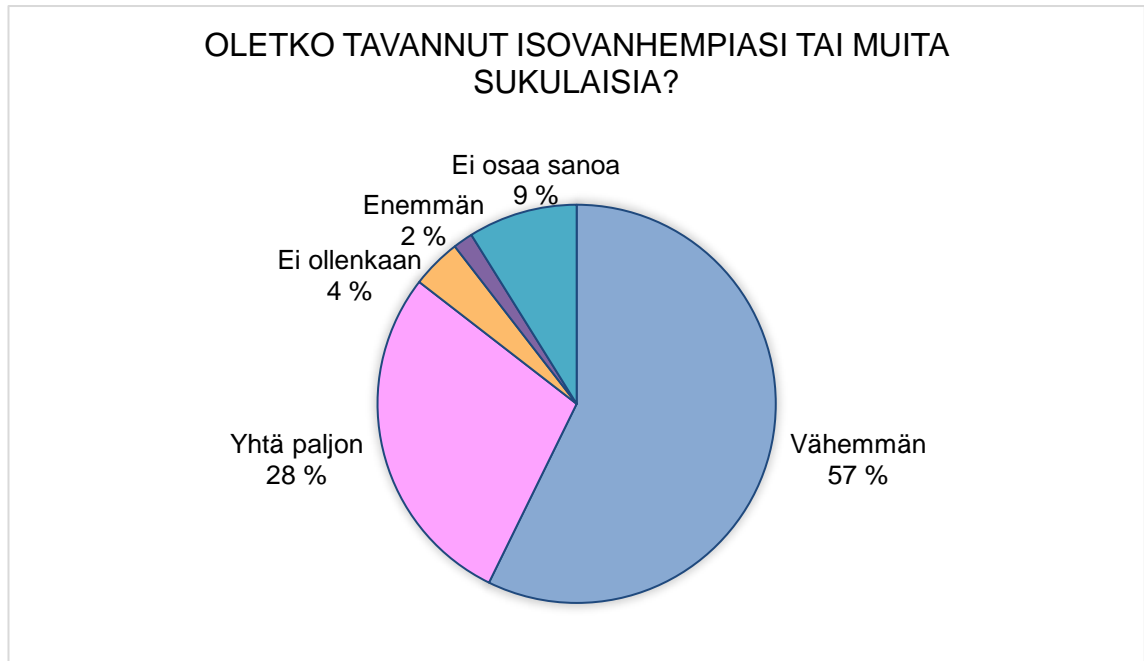
Nuorten vastauksista selvisi, että noin 96 prosenttia nuorista kertoi tuntevansa kaverinsa koulusta. Muita merkittäviä paikkoja, joissa nuoret ovat tutustuneet kavereihin, ovat harrastukset ja naapurusto. Näiden lisäksi kavereihin on tutustuttu somessa, lapsuudessa (osa oli tuntenut jopa tarhasta asti toisensa), netin kautta, kuten Snapchat, Discord ja some- tai pelimaailmasta, keskustassa, ulkona, kavereiden kautta ja nuorisotiloilta.

Selvitimme, kuinka nuoret kokivat huoltajien rajoittaneen liikkumista kodin ulkopuolella, joka on nähtävissä kuviosta 3. Vastauksista yllätti, että jopa 87 prosenttia koki, että huoltajat eivät olleet rajoittaneet liikkumista ollenkaan tai vain vähän. Kaverit ja muut sosiaaliset kontaktit ovat kuitenkin tärkeä osa nuoruutta. Tämän kyselyn perusteella ristiintaulukoinnista selvisi, että ne kaksi nuorta, joiden huoltajat olivat rajoittaneet liikkumista kodin ulkopuolella paljon, olivat kokeneet olevansa yksinäisiä usein ja koronan lisäyksen myötä yksinäisyyden tunnetta.

Kuvio 3. Liikkumisen rajoittamisen määrä

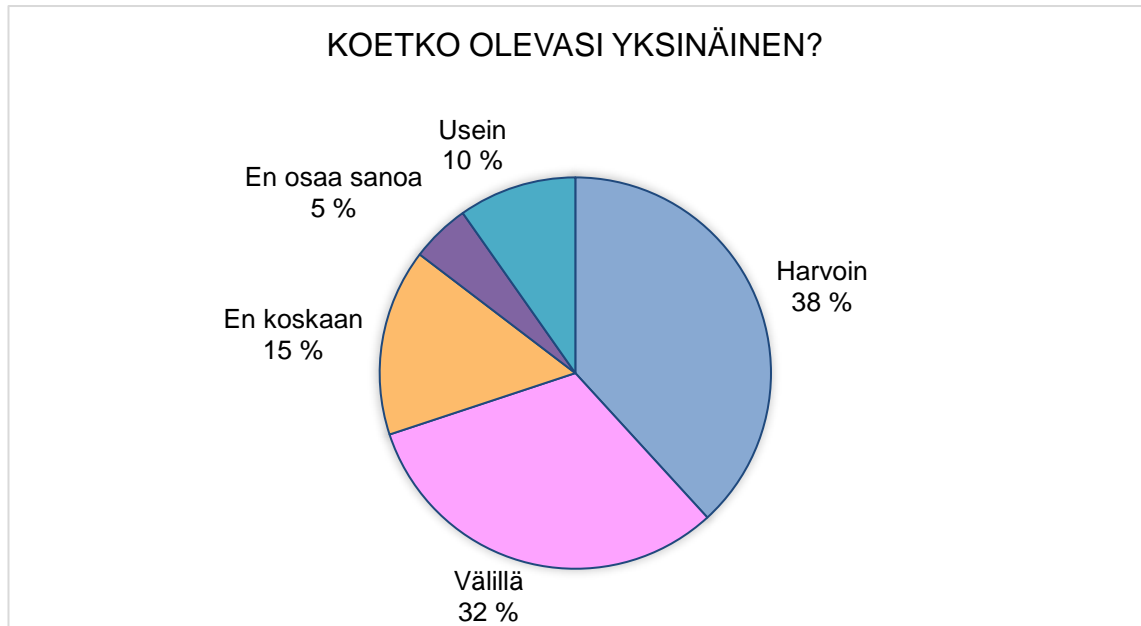
Perheiden kanssa vietetyn ajan osalta nuorista 60,5 prosenttia ($f=75$) kertoi viettäneensä aikaa yhtä paljon ja 21 prosenttia ($f=26$) kertoi viettäneensä aikaa enemmän kuin aiemmin. Isovanhempien ja muiden sukulaisten tapaamisten osalta tulokset ovat toisenlaiset. Kysely vahvisti ajatusta siitä, että nuoret ovat tavanneet isovanhempiaan tai muita sukulaisiaan aiempaa vähemmän. Sillä kuitenkin kuvio 4. osoittaa, että yhteensä jopa 61 prosenttia nuorista oli nähnyt heitä vähemmän tai ei ollenkaan.

Kuvio 4. Isovanhempien tapaaminen pandemian aikana

Sosiaalisia suhteiden määrää kysyttäessä suuri osa nuorista kokee määrän riittäväksi (64,5 %, $f=80$). Kavereiden määrää kysyttäessä vastauksista nousi esille, että kukaan nuorista ei vastannut että, kavereita ei ollut ollenkaan. Vastauksia ristiintaulukoidessa selvisi, että vastaajalla, joka koki, että hänellä ei ole sosiaalisia suhteita ollenkaan, kertoi kuitenkin hänellä olevan 1–2 kaveria tai ystävää. On hienoa, että jokaisella nuorella on edes yksi kaveri tai ystävä. Kyseinen nuori koki kuitenkin kaverista/kavereista huolimatta, olevansa usein yksinäinen ja koronan vaikuttaneen myös yksinäisyyteen lisäävästi.

Kysyimme nuorilta, kokevatko he olevansa yksinäisiä. Kuvio 5. havainnollistaa vastausten määrää. Vain 15,4 prosenttia ($f=19$) kertoi, ettei ole koskaan yksinäinen. Lähes 70 prosenttia vastaajista kokee olevansa välillä tai harvoin yksinäinen ja noin 10 prosenttia ($f=12$) kaikista kertoi olevansa usein yksinäinen. Näistä vastaajista oli 10 tyttöä (8 %) ja kaksi poikaa (1,6 %). Tytöt kokivat olevansa siis usein yksinäisempiä. Korona ei ole lisännyt yksinäisyyden kokemuksia 64,5 prosentin mielestä ($f=80$), mutta 35,5 prosentin mukaan ($f=44$) korona on lisännyt yksinäisyyden tunnetta. Ne nuoret, jotka kokivat usein olevansa yksinäisiä ($f=12$), heistä 75 prosenttia vastasi koronan lisänneen yksinäisyyden tunnetta.

Kuvio 5. Yksinäisyyden kokemukset

5.1.3 Vaikutukset hyvinvointiin

Kyselyssä kysimme, ovatko nuoret olleet onnellisia viimeisen vuoden aikana. Tässä pyysimme perusteluja siitä, miksi he ovat olleet tai eivät ole olleet onnellisia. 32,3 prosenttia ($f=40$) nuorista kertoi olleensa onnellisia. Nuoret kertoivat olevansa onnellisia siitä, että koronalla ei ole ollut vaikutuksia heidän arkeensa eikä muutoksia omassa elämässä ole koronan myötä ollut kovinkaan paljoa.

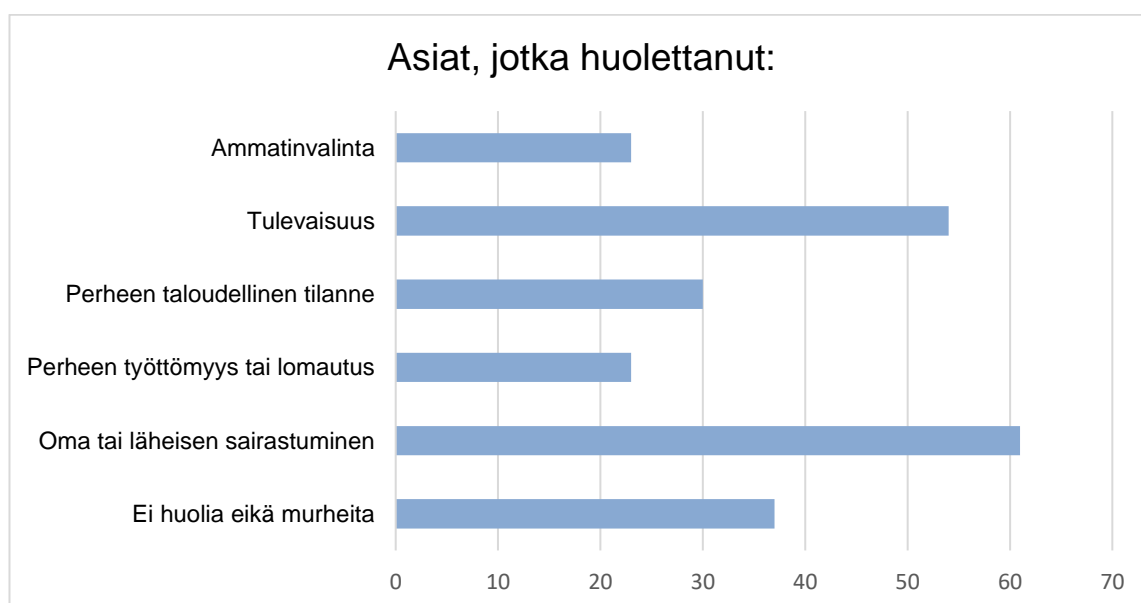
Monet kokivat onnellisuuden johtuneen ihmissuhteista, siitä että on saanut lisää ystäviä tai voinut viettää ystävien kanssa vapaa-aikaa. Perheen kanssa vietetty aika on ollut myös tärkeää sekä isovanhempien tapaamisesta oli iloittu. Nuoret olivat tyytyväisiä elämäänsä. Vastauksista nousi myös onnellisuus siitä, että on voinut olla koulussa ja nähdä kavereita. Parisuhde on myös ollut merkittävässä osassa. Vastauksista nousi myös esille ihmissuhteiden heittäminen, kun kaikkia tärkeitä ja läheisiä ihmisiä ei ole voinut tavata. Onnellisuuteen on voinut vaikuttaa ihmissuhteet, jonka myötä onnellisuus vaihdellut. Lisäksi mahdollisuus harrastaa ja urheilla on koettu onnellisuutta tuottavaksi asiaksi. Yksittäiset hyvät hetket ovat lisänneet onnellisuutta, kuten omaan hyvinvointiin keskittyminen, itsensä kehittäminen ja onnistumiset. Tärkeänä on koettu myös oma ja läheisten terveys, sekä se, että on pysytty terveenä. Onnellisuuteen ovat vaikuttaneet myös perheen si-

säiset asiat, koronarajoitukset, harrastusten rajoitukset, joiden myötä peruttu pe-
lireissut tai leirit, festareiden ja muiden kokoontumisten peruuntumiset ja moti-
vaation puute.

Nuoret, jotka eivät kokeneet itseään onnelliseksi, kertoivat, että korona on aiheut-
tanut sen, että on paljon uusia asioita, joihin on pitänyt tottua. Osa vastaajista
kaipaa etäkoulua. Onnettomuuden taustalla on voinut olla myös henkilökohtaisia
ongelmia kuten mielenterveysongelmia, riittämättömyyden tunnetta, isoja elämän
muutoksia, menetyksiä ja muutoksia ihmissuhteissa.

Korona on vaikuttanut nuorten mielialaan 58,1 prosentin ($f=72$) mielestä ja puolet
nuorista 50 prosenttia ($f=62$) oli sitä mieltä, että korona on aiheuttanut huolia tai
murheita heille. Kysyttäessä nuorilta, mitkä asiat ovat huolettaneet heitä, nousi
vastauksista suurimpina huolenaiheina taulukkoon 4. kootut asiat. Näiden lisäksi
nuorilla oli huolenaiheena rajoitukset, kun ei voinut elää normaalia elämää, ei
päässyt treenaamaan ja jäi tämän vuoksi jälkeen. Vaikka nuoret kokivat etteivät
esimerkiksi huoltajat rajoittaneet heidän liikkumistaan, niin silti hallituksen
asettamat rajoitukset ovat selvästi vaikuttaneet heidän arkeensa jollain tasolla.
Lisäksi esille nousi identiteetti ja muiden hyväksyminen sekä vapaa-ajan
rajoitukset.

Taulukko 4. Nuorten huolenaiheita (lukumäärä)

5.2 Nuorten kokemat tuen tarpeet

Kysymykseen siitä, millaista tukea opiskelijat toivoivat saavansa, jos Rovaniemellä siirryttäisiin takaisin etäkouluun. 35 prosenttia ($f=43$) kertoi tuen tarpeista. Nuoret kaipasivat tukea etäkouluun erityisopettajalta, opettajilta, pienryhmältä ja vanhemmilta sekä nuorisopsykiatrialta. Näiden lisäksi myös perheeltä ja kavereilta kaivattiin tukea sekä kannustusta. Etäopiskelu vaati nuorilta itseohjautuvuutta ja itsenäisempää otetta, minkä vuoksi se ei sopinut kaikille. Aikataulun hallintaan tarvittiin apua ja vastauksista nousi esille myös se, kuinka etäopiskelussa korostui nuorten oma-aloitteisuus, ja tehtävien tekeminen ajallaan oli osalle hankalaa.

Nuoret kertoivat toivovansa opiskeluun parempaa suunnittelua sekä paremmat yhteydet, lisäksi enemmän tukiopetusta ja yksityisopetusta sekä kertausta erityisesti vaikeisiin aineisiin. Toivottiin enemmän aikaa tehtäville sekä vaihtelua esimerkiksi kuunneltavan materiaalin kautta. Opettajilta toivottiin ymmärrystä, vähemmän koulutehtäviä ja läksyjä sekä tukea jaksamiseen. Nuoret kokivat, että läksyjä oli etäopetuksessa enemmän kuin lähiopetuksessa. Vastauksista nousi esille, että opettajien toivottiin kommunikoivan keskenään, jotta he huomioisivat tehtävämäärissä muidenkin aineiden tehtävät. Lisätoiveena oli saada päivittäin ruoka koululta.

Nuorilta kysyttiin, miten he kehittäisivät etäkoulua. Puolet nuorista (50,8 %, $f=63$) vastasi avoimeen kysymykseen kertomalla erilaisia keinoja. Nuorten mielestä etäkoulua voisi kehittää sillä, että läksyjä ja tehtäviä annettaisiin vähemmän. Nuorten mukaan viime kevään tehtävämäärät olivat järjettömiä, joten toivottiin, että määrissä huomioitaisiin myös muiden aineiden tehtävät. Toivottiin että tehtävät eivät olisi myöskään liian isoja ja niissä olisi hyvä olla vaihtelua, jotta opiskelusta tulisi kiinnostavampaa eikä keskittyminen herpaantuisi niin helposti.

Toivottiin myös vähemmän oppitunteja ja istumista, lyhyempiä koulupäiviä ja enemmän välitunteja sekä mahdollisuutta päästä koululle opiskelemaan, jos kotona opiskelu käy liian haastavaksi. Toiset toivoivat kameroita päälle, mikä voisi

motivoida opiskelemaan mutta toisilla kamerat ahdistivat. Yksi idea oli, että tunneilla olisi enemmän keskustelua pienryhmissä kamerat päälle pelkän opettajan kuuntelun sijaan. Toivottiin myös parempaa opetusta, lisää aikaa ja kuunneltavaa materiaalia, enemmän erityisoppilaiden ohjaamista sekä enemmän tukiope-
tusta etänä normaalien tuntien sijaan. Toivottiin myös, että opiskeltaisiin enemmän oman luokan kanssa, jolloin myös kaikki meet-tunnit olisivat oman luokan kesken. Taide- ja taitoaineiden meet-tunnit toivottiin lopetettavan.

Ne nuoret, jotka kokivat tarvitsevansa tukea, kokivat tarvitsevansa sitä yhdellä tai useammalla osa-alueella. 38 prosenttia ($f=47$), nuorista kertoi tarvitsevansa tukea taulukon 5. osa-alueisiin ja yksi vastaaja keskimääräisesti noin 3 (2,7) osa-alueeseen. Päihteiden käytön hallintaan ei koettu tuen tarvetta. Ristiintaulukoidessa vastauksia kävi ilmi, että 47 prosenttia kyselyyn osallistuneista tytöistä koki tarvitsevan tukea arkeensa, 13 prosenttia pojista ja 50 prosenttia muun sukupuolisista. Tuloksia ristiintaulukoidessa selvisi, että 18,5 prosenttia ($f=23$) nuorista kokivat tarvitsevansa arkeen tukea, mutta myös tukea, jos palattaisiin etäkouluun.

Taulukko 5. Tuen tarpeet

Nuorilta kysyttiin kyselyn lopuksi, mitä he tekisivät ensimmäisenä, jos korona katoaisi maapallolta ja kaikki rajoitukset purettaisiin. Avoimeen kysymykseen vastasi 95,2 prosenttia (f=118). Jakamalla vastaukset eri teemoihin vastausten perusteella tärkeitä ryhmiä on matkustaminen, kavereiden, perheen ja sukulaisten tapaaminen, maskittomuus ja vapaa-ajan viettäminen.

Moni vastaajista haluaisi tavata kavereitaan, perhettään ja sukulaisiaan. Matkustaa eri paikkakunnille viettämään aikaa, tapaamaan ihmisiä kuten kavereitaan, sukulaisiaan tai isovanhempiaan. Myös lomailu ja loma ulkomailla kelpaisi. Vastauksista nousi esille, kuinka yhdessä vietetty aika on tärkeää – oli aika sitten perheen, sukulaisten tai ystävien kanssa kokoontumista. Yhteinen tekeminen myös mainittiin, koettiin tärkeäksi kaupungilla vietetty aika, sekä uimahallissa tai Rollohallissa käyminen, lisäksi liput festareille tai keikalle kelpaisi. Harrastusten osalta nousi toive niiden oheistoimista kuten leirien ja kilpailumatkojen mahdollistumisesta. Moni mainitsi ottavansa ensimmäisenä maskin pois tai menevänsä kauppaan ilman maskia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tulosten perusteella koronapandemia on vaikuttanut nuorten arkeen erityisesti lisääntyneenä somen käyttönä. Pandemia on vaikuttanut oppilaiden opiskelumotivaatioon laskevasti, sillä motivaatio on vähentynyt 37 prosentilla ja oppimishaasteet ovat lisääntyneet 32 prosentilla nuorista. Etäkoulun osalta yllätys oli suurin, sillä kyselyyn vastanneista oppilaista 75 prosenttia oli sitä mieltä, että etäopiskelu sopi heille.

Tuloksista yllätti eniten se, kuinka suuri osa (75 %) nuorista kertoi etäkoulun sopineen heille. Tämä oli vastoin meidän ennakko-odotuksiamme, mutta mielestämme erittäin positiivinen viesti siitä, että etäkoulu voisi toimia onnistuessaan. Uskomme näin positiivisten tulosten myötä, että Napapiirin yläaste on onnistunut etäopetuksen järjestämisessä. Yksittäisillä opiskelijoilla on voinut olla etäopetuksessa vaikeuksia itseohjautuvuudessa, motivaatiossa ja opiskelutaitojen riittävyydessä. Koska tutkimuksessa ei selvitetty nuorten asenteita koulutyötä kohtaan, voi tämä vääristää hieman vastauksia. Nuorilla voi olla kielteinen asenne koulua kohtaan, mikä voi osaltaan vaikuttaa tuloksiin. Koulumenestyksellä on merkitystä, sillä hyvin suoriutuvilla on usein myönteisempi asenne koulua kohtaan kuin niillä, jotka suoriutuvat heikommin. (Rautio 2001, 3) Myöskään emme voi unohtaa Pisa-tuloksia, joissa Suomi on usein kouluviihtyvyyden osalta matalalla, voiko tällä olla yhteyttä myös siihen, miksi nuoret kokivat etäopiskelun sopineen heille? Koulunkäynnin ongelmilla kuten kiusatuksi tulemisella, kiusaamisella ja heikolla kouluviihtyvyydellä on yhteys syrjäytymiseen. Ne oppilaat, jotka pärjäävät koulussa heikommin, suhtautuvat koulunkäyntiin usein myös kielteisemmin. (Aaltonen ym. 2003, 232.)

Vaikka tulosten perusteella nuoret eivät kokeneet koronan vaikuttaneen heidän poissaoloihinsa merkittävästi, tulee kuitenkin huomioida se, että vaikka nuoret eivät tunnista välttämättä koronaa itse syyksi, voi se olla taustatekijänä tai osasyynä esimerkiksi mielenterveydenongelmissa ja siten myös poissaolojen taustalla. Koronapandemia ja sen tuomat rajoitukset elämään ovat haastaneet nuorten arkea jo puolentoista vuoden ajan, joten myös ahdistus ja muut negatiiviset tunteet voivat olla nuorilla läsnä ja osaltansa vaikuttaa nuorten toimintakykyyn.

Siksi on tärkeää tukea nuoria tunteiden kuten ahdistuksen käsittelyssä ja tarjota heille tietoa ikätason mukaisesti.

Tulosten perusteella nuoret kokivat tarvitsevänsä opintoihin enemmän tukea niin vanhemmilta ja opettajilta sekä erityisopettajilta. Opettajilta nuoret kaipasivat tu-kiopetusta sekä pienryhmässä opiskelua sekä vähemmän tehtäviä. Tämä vahvistaa myös aiempien tutkimusten tuloksia kuten (Majala & Hjulberg 2020), sillä erityisesti etäkoulun osalta nuoret kokivat työmäärän liian suureksi. Muutoin vastauksista nousi nuorten toiveita sen suhteen, että opettajat tekisivät enemmän, kuten pitäisivät enemmän yksityisopetusta, tukisivat koulunkäyntiä ja motivaa-tiota monipuolisella opetuksella ja vaihtelevilla tavoilla kuten kuunneltavilla mate-riaaleilla.

Tässä tullaankin ristiriitaan, jäävätkö nuoret ilman tarvitsemaansa tukea, koska opettajienkin työaika on rajallinen ja lisäksi koronatilanne on heitäkin kuormitta-nut. Joka kolmas opettajista on harkinnut alanvaihtoa, selvisi OAJ:n tekemästä selvityksestä. (Mäkynen 2021.) Nuoret hyötyisivät, jos kouluihin voitaisiin palkata lisää opettajia sekä muita resursseja kuten erityisopettajia sekä koulunkäynnin ohjaajia. Lisäresurssit voisi vähentää myös opettajien kuormitusta näinä poik-keuksellisina aikoina. Koronapandemia haastaa opettajia lisäksi kehittämään työtä ja pohtimaan jopa uudenlaisten työmenetelmien kokeilemista nuoria tuke-akseen.

Tarkastelumme perusteella uskoisimme nuorten hyötyvän lisäresursseista myös muissakin ympäristöissä kuin koulun kentällä. Esimerkiksi nuorisotyön jalkautu-minen ja sen myötä nuorten kohtaaminen voisi mahdollistaa nuorille läsnä olevia aikuisia, joiden kanssa voisi myös keskustella mieltä askarruttavista asioista. Myös mielenterveyden haasteet ja ruuhkautuneet palvelut sekä peruuntuneet ajat voivat olla osasyynä sille, että nuoriso kokee voivansa huonosti. Nuorissa on tulevaisuus, joten voimavaroja ja resursseja pitäisi pystyä nyt kohdentamaan nuorisolle, heidän tulevaisuutensa työkykyänsä turvatakseen.

Opinnäytetyöstämme selvisi, että etäkoulu haavoitti ainakin osaa nuorista, sillä osa vastaajista kertoi jääneensä opinnoissaan jälkeen, eikä ole saanut vielä kukaan

opinnoissaan muita kiinni. On todettu, että ne nuoret, joilla on haasteita pysyä lähiopetuksessa, jäivät helpommin ulos myös etäopetuksesta. (Niemelä 2021.) Joten näiden nuorten osalta erityisesti toivotaan, että tukitoimet vastaavat nuorten tarpeisiin ja voitaisiin vastata oppimisvelkaan. Pelottavaa on kuitenkin se, että syksyn rajoituksia suunniteltaessa, oltiin kaikista lupauksista ja 'lapset ja nuoret ensin' -periaatteesta huolimatta, tulossa siihen tilanteeseen koronapandemian kanssa, jossa lapset ja nuoret petetään ja rajoitukset kohdistuvat jälleen heihin ja heidän harrastustoimintaansa.

Opinnäytetyömme perusteella 36 prosenttia nuorista kokee tarvitsevansa tukea arkeensa. Kuten tietoperustasta on nähtävissä, on nuorille monipuolisesti erilaisia palveluita tarjolla. Nuorten vastauksista korostuu heidän tarpeensa saada tukea koulunkäyntiin, kiusaamiseen, mielialaan, kaveri-, perhe- tai parisuhteeseen tai tunteiden käsittelyyn. Näiden myötä pohdimme, kohtaavatko palvelut ja nuoret toisensa, jotta nuoret eivät putoaisi hyvinvointiverkon läpi. Miten nuoret saataisiin tuen ja palveluiden äärelle? Käytettäviä palveluita on hyvin, joten näinä poikkeuksellisina aikoina korostunee entisestään monialainen verkostotyö, palvelujärjestelmän sekä työmenetelmien kehittäminen sekä mahdollisten digitaalisten tuen sekä palveluiden järjestäminen muiden palveluiden rinnalla. Nuorilla ei ehkä ole tietoa saatavilla olevista palveluista, joten voisiko opetuksen yhteyteen liittyvästä yhteistyöstä olla hyötyä? Voisiko koulupsykologi ja -kuraattori kiertää luokissa ja kertoa mahdollisista palveluista ja tämän jalkautuvan työn myötä saattaa avun tarvitsijoita palveluiden äärelle, mutta ennen kaikkea tulla tutuiksi nuorille ja siten ehkä helpommin lähestyttäviksi.

Kyselytutkimuksemme ei kerro, saavatko nuoret jo tukea vai ovatko he täysin vailla apua. Peilasimme kouluterveyskyselyn (2019) vastauksia, jonka mukaan vain 22,6 prosenttia nuorista kokee, että koulussa ei olisi turvallista aikuista, jonka kanssa keskustella mieltä painavista asioista. Näiden lisäksi nuoret voivat saada tukea myös kavereiltaan sekä vanhemmiltaan. Meidän tutkimuksemme perusteella nuorten vastaukset antavat ymmärtää, miten paljon he tarvitsevat turvallisia aikuisia arjesta selviytyäkseen. Myös Suomen hallituksen mielestä lapsille ja nuorille tarvitaan lisätukea. Hallitus on keväällä 2021 päättänyt yli 100 miljoonan euron tukipaketista, jolla pyritään tukemaan lapsia ja nuoria. Rahalla toivotaan

voivan paikata koronan aiheuttamaa hyvinvointi- ja oppimisvelkaa. Hallitus pyrkiikin vastaamaan erityisesti nuorten mielenterveyden- ja päihdepalveluiden saatavuuteen ja sen myötä ehkäisemään ongelmien kasaantumista sekä kärjistymistä kuten väkivallantekoja. (Ohisalo 2021.) Lisäresursseille on tarvetta, sillä peruspalvelutkin ovat ruuhkautuneet lisääntyneen avun tarpeen ja henkilöstön työtehtävien siirtämisestä koronapandemian torjuntaan. (Opetushallitus 2021.)

Nuorten tuen tarpeet ovat pääsääntöisesti sellaisia, joihin voimme sosiaalialan ammattilaisena tarttua. Voimme jalkautua nuorten luokse ja kysyä, mitä heille kuuluu? Olla heille turvallisista aikuisia ja tarjota tukea ja turvaa. Nuorten tukemisen lähtökohtana on kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen. On tärkeää löytää väylä päästä nuoren saataville ja toimia luotettavana aikuisena, johon nuori voi tukeutua. Koemme, että nuorille on tärkeää saada tuki nähtäville ja saataville, ennen kaikkea jaettua tietoa, mistä tukea voi hakea sekä kannustusta siihen, että he rohkenevat pyytää apua. Tästä nouseekin esille luottamuksen merkitys. Tärkeässä asemassa on myös sosiaalinen pääoma eli luottamuksen rakentuminen. (Korkiamäki 2013.) Luottamus ei rakennu hetkessä, joten kynnys kertoa omista tuen tarpeistaan voi olla korkea. Kun nuorella on elämässä pysyviä aikuisia, kuten esimerkiksi opettaja, kouluterveydenhoitaja ja kuraattori, voi hänellä muodostua luottamuksellinen suhde heihin. Tämä vaatii pysyvyyttä. Jos työntekijät vaihtuvat usein, voi luottamuksellisen suhteen muodostaminen olla hankalaa ja vaikeuttaa jopa avun pyytämistä.

Tutkimuksemme perusteella nuorten sosiaalisen median käyttö ja ruutuajan lisääntyminen on ollut huomattavaa. Tämän myötä pohdimmekin mahdollisuutta hyödyntää verkkoa entistä enemmän nuorten palveluiden käytössä sekä tiedonvälityksen kanavana. Digitalisaation myötä verkossa on jo laajasti erilaisia palveluita käytettävissä nettipalveluina, ja nuoret ovat selvästi myös hakeutuneet palveluiden äärelle. Sekasin-chattiin tuli viime vuonna yli 170 000 yhteydenottoa, joka kertoisi siitä, että tuen äärelle kyllä hakeudutaan mutta harmillisesti vain viidesosaan näistä yhteydenotoista kyettiin vastaamaan jo lisätyistä resursseista huolimatta. Nuoret haluavat apua ja tulla kohdatuksi. (Lukkarila 2021.) Tämä kuvastaa sitä, että tällaisille palveluille sekä niiden lisäresursseille olisi todellista tarvetta, jotta kysyntään voitaisiin vastata. Tähän pystymme vastaamaan myös itse

sosiaalialan opiskelijoina ja tulevina ammattilaisina. Voimme hakeutua vapaaehtoistyöhön ja verkkokoulutuksen myötä kouluttautua Sekasin-chatin vapaaehtoiseksi päivystäjäksi ja siten omalta osaltamme olla tukemassa nuorten hyvinvointia.

Opinnäytetyömme perusteella nuorten kokemaan onnellisuuteen on vaikuttanut ihmissuhteet merkittävästi. Nuoret kertovat, että ihmissuhteiden myötä onnellisuus on vaihdellut, joka kuvastaakin hyvin ajatusta siitä, kuinka merkityksellisiä sosiaaliset suhteet ovat nuorille ja kuinka ne vaikuttavat heidän kokemaansa hyvinvointiin. Nuorten vastauksista nousi sosiaalisten suhteiden merkityksellisyyden lisäksi myös se, että lähes 96 prosenttia nuorista kertoi tutustuneensa kavereihin koulussa. Tämä vahvistaa ajatusta siitä, kuinka merkityksellinen kohtaamispaikka koulu on nuorten sosiaalisia suhteita tarkastellessa. Koulunkäynti mahdollistaa nuorille sosiaalisten suhteiden luomista ja ylläpitämistä. (Hietala ym. 2010, 20–22.) Tulokset vahvistivat ajatusta myös siitä, että nuoret ovat tavanneet isovanhempiaan ja muita sukulaisiaan koronan myötä vähemmän, joten voimme näiden tulosten myötä uskoa koronan vaikuttaneen sosiaalisten suhteiden osalta eniten nuorten sukulaissuhteisiin.

Kuten tuloksistamme on näkyvissä, on korona aiheuttanut hyvinvointivajetta. Kyselyssä keskityimme psyykkiseen hyvinvointiin, on vajetta näkyvissä niin sosiaalisuuteen kuin fyysiseenkin osa-alueeseen. Koronapandemian asettamat rajoitukset ovat rajoittaneet nuorten harrastuksia ja siten voinut vaikuttaa muun muassa nuorten liikkumiseen. Sosiaalisilla suhteilla on myös suoranaisia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin, sillä nuorten kokemuksesta, ystävien puute on tärkein syy syrjäytymiselle. (Myllyniemi 2008, 64.) Yhdellä osa-alueella vaikuttava hyvinvointivaje voi vaikuttaa myös muilla osa-alueilla.

Viimeisenä nostona haluamme tehdä huomioin siitä, että päihteidenkäyttö ei kuumunut yli 86 prosentille nuorista. Tulokset antavat osviittaa siitä, että päihteiden suosio voisi olla edelleen laskussa kuten THL:n (2019) kouluterveyskyselyn mukaan on ollut jo vuonna 2019. Nuorten alkoholin käytön vähentymisen taustalla voi olla (ESPAD, European School Survey Project on Alcohol and other Drugs)

koululaistutkimuksen mukaan muun muassa kiristyneet kontrollitoimet kuten ikärajavalvonta ja sen myötä alkoholin saatavuuden vaikeutuminen sekä valveutuneet vanhemmat mutta myös tieto mahdollisista humalajuomisen riskeistä sekä aktiivisesta liikunnan harrastamisesta. (Raitasalo, Tigerstedt & Simonen 2018.) Näistä tuloksista huolimatta, on huolestuttavaa, että vaikka nuorten alkoholin käyttö ja tupakointi on vähentynyt, samaan aikaan nuorten huumeiden ongelmakäyttö ja huumekeailut ovat lisääntyneet. (Allianssi 2021.) Tässä lienee sosiaalialan tulevaisuuden haaste, kuinka voidaan vaikuttaa nuoriin ja heidän asenteisiinsa huumeiden osalta. Jos nuoret ovat vähentäneet alkoholinkin käyttöä tietoisuuden lisääntyä, voisiko tämä toimia myös huumeiden osalta?

Tuloksissa on nähtävissä hajontaa, joka kertonee nuorten erilaisuudesta. Siitä, että jokainen nuori on oma yksilönsä eikä yhtä nuorisomassaa. Tämä luo meille sosiaalialan ammattilaisen haasteen sen suhteen, ettemme yleistäisi ”nuoret sitä, nuoret tätä”. Vaikka nuoruus on ajanjakso, jolloin tietyt asiat voivat korostua nuorison toimintatapana tai vaikka haasteena, tulee muistaa, että myös nuorisossa, jokainen heistä on oma tunteva ja kokeva yksilönsä.

7 POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin, millaisia vaikutuksia koronapandemialla on ollut nuorten arkeen, sekä minkälaista tukea nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen. Tie tähän pisteeseen on ollut pitkä ja kivinen. Kokemattomina ryhtyminen kvantitatiivisen tutkimuksen tekoon, on vaatinut meiltä mielettömän paljon aikaa perehtyä aiheeseen ja tutustua kirjallisuuteen. Se on ollut tiedon etsimistä, jakamista, sisäistämistä ja uuden oppimista. Paitsi että itse tutkimusmetodi oli meille vieras, teki työstä haastavan myös se, että aihe liittyi koronapandemiaan, joka on ennakoimattomasti edennyt ja jatkuvasti muuttanut olosuhteita yhteiskunnassa prosessin aikana.

Opinnäytetyöprosessi on ollut kuitenkin hyvin opettavainen kokemus. Inspiraation hetkistä epätoivon hetkiin ja takaisin työn äärelle. Se on vaatinut meiltä tiedon punnitsemista ja ajatusten jakamista, mutta ennen kaikkea opettanut, mitä tieteellinen kirjoittaminen ja tutkiminen tarkoittaa ja vaatii toteutuakseen. Vaikka uskoimme tehneemme täsmällistä työtä, törmäsimme yhä uudelleen suden kuoppiin. Pitkään harkituista kysymyksistä sekä niiden testaamisesta huolimatta, kysymyspatteristoon oli eksynyt muutama epäselvä kysymys. Perheen kanssa vietetyn ajan suhteen tuli toistoa sekä murheiden ja huolien osalta olisimme voineet asettaa kysymyksen eri tavalla. Nyt tarkastellessamme kyselyä, kerätyn aineiston myötä näemme paremmin, mitkä kysymykset oli muotoiltu hyvin ja millaisista asioista olisimme halunneet kysyä lisää. Kysymysten uudelleen asettelulla olisimme voineet saada ehkä syvällisempää sisältöä ja vastauksia myös niihin kysymyksiin, jotka eivät nyt selvinneet aineistosta, kuten miksi muutamat nuoret eivät olleet tavanneet kavereitaan ollenkaan.

Koimme kuitenkin saaneemme niin laajan aineiston, että kykenimme vastamaan tutkimuskysymyksiimme, mikä oli opinnäytetyömme tarkoitus. Luotettavuutta lisäsi vastaajien suuri määrä. Aineiston laajuus ennakoajatuksesta huolimatta yllätti meidät ja analyysi oli työläin vaihe prosessia. Kerätystä aineistosta oli haastavinta nostaa esille ne meidän tutkimuksemme kannalta keskeisimmät asiat, sillä omaan työhön sokeutui ja karsiminen oli haastavaa. Lopulta koimme kuitenkin

kin, että saimme aineistosta nostettua ne pääkohdat, jotka ovat meidän tutkimuskysymystemme kannalta kaikkein olennaisimpia. Päädyimme käsittelemään tulokset läpileikkaavasti, ja keskittymään niissä erityisesti toimeksiantajaa ajatellen tärkeisiin aiheisiin, jotta pystyimme pysymään sovitussa laajuudessa.

Opinnäytetyön myötä nuorten ääni saatiin kuuluviin ja heidän tuen tarpeensa näkyville. Toivomme tuloksista olevan hyötyä ja sen myötä opettajien ja nuorten välisen yhteistyön kohtaavan, kun nuorten toiveita on nostettu esille. Nuorten toiveista opettajat voivat saada keinoja työskentelyyn ja ideoita siihen, miten voivat esimerkiksi monipuolistaa opetusmenetelmiään, sillä nuorten kokemuksen mukaan vaihtelu tekee opiskelusta mielekkäämpää. Koronapandemia on jättänyt jälkensä ja nyt onkin aika pyrkiä korjaamaan ne vahingot mitä on aiheutunut. Opettajilta vaaditaan tiettyä herkkyyttä tunnistaa oppilaiden tuen tarpeet ja kyetä niitä vahvistamaan. Etäkoulun perusteella uskomme, että digitaitojen ylläpitäminen on tullut jäädäkseen osaksi opetusta. Tuloksistamme voisi olla hyötyä myös koulutuspoliittiseen päätöksentekoon.

Nuorille osallistuminen opinnäytetyöhön voi osoittaa sen, kuinka tällaisista tutkimuksista voi konkreettisesti olla hyötyä ja vaikutuksia heidän arkeensa. Kuinka heidän äänellään on myös merkitystä ja heillä mahdollisuuksia vaikuttaa. Uskomme myös vanhempien hyötyvän opinnäytetyöstä nuorten tunnistamien tuen tarpeiden myötä, sillä myös vanhempien tuki ja kannustus korostui vastauksista. Vanhempien läsnäolo ja nuoren tukeminen koulutyössä nousivat vastauksista ja siksi olisi hyödyllistä kyetä tukemaan vanhempien ja koulunvälistä yhteistyötä. Vanhempainillat ja muut tapaamiset ovat olleet katkolla koronan myötä, jonka vuoksi olisikin tärkeää päästä palaamaan edes etäyhteyksin yhteisöllisyyden äärelle ja huolehtimaan yhdessä nuorten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimus on toistettavissa, ja olisikin mielenkiintoista toteuttaa se uudelleen. Koronapandemian eteneminen ja sen tuomat muutokset erityisesti rajoitusten osalta voivat vaikuttaa vastauksiin ja sen myötä tuoda vaihtelua tuloksiinkin. Palasimme hiljattain jälleen perustasolle Rovaniemellä. Harrastustoimintaa tai kokoontumisia ei rajoiteta. Tällä hetkellä kannustetaan välttämään kokoontumisia sisätiloissa, käyttämään maskia ja huolehtimaan

käsihygieniasta. Mutta jos vastausvaiheessa olisimme jälleen valtion sulkutilassa, jolloin koulut ja harrastukset olisivat katkolla, voisi tulokset olla hyvinkin erilaisia. Kyselyn toteuttamisajankohta oli sijoittunut aikaan, jolloin purettiin koronan vuoksi asetettuja rajoituksia. Nuorten vastauksista nousi esille, se että heidän arkensa oli jo normalisoitunut aiempaan nähden ja heillä oli enemmän mahdollisuuksia viettää vapaa-aikaansa. Jos lähtisimme jatkojalostamaan tutkimusta, haluaisimme perehtyä syvällisemmin niihin juurisyihin, miksi juuri tietyt opiskelijat ovat kärsineet koronasta eniten ja mitkä tekijät vaikuttavat esimerkiksi opiskelumotivaatioon. Tutkimuksen voisi suorittaa laadullisin menetelmin kuten haastatteluin, jolloin tarkentavien kysymysten tekeminen olisi mahdollista.

Tietoperustan rakentaminen kesti läpi koko prosessin, koemme kuitenkin sen lopulta vastaavan hyvin niin kerättyyn aineistoon kuin tuloksiinkin. Nuorten tukitoimet ja erilaiset palvelut kulkivat näkymättömästi mukana läpi opinnäytetyöprosessin, mutta ymmärsimme liittää ne osaksi opinnäytetyön tietoperustaa vasta prosessin loppuvaiheessa. Ajatus nuorten palveluista ja erilaisista tukitoimista oli taustalla, kun pohdimme sosionomien näkökulmasta, millaisia tuen tarpeita nuorilla on ja miten me voisimme nuoria tukea heidän arjessaan. Palveluiden kartoittamisen myötä pystyimme esittämään, millaisia tukimuotoja nuorilla on käytettävissä sekä pohtia kyselytutkimuksen tulosten vaikutuksia palveluntarpeeseen.

Opinnäytetyöprosessimme on loppusuoralla, mutta jäljellä on vielä tulosten julkaiseminen yhteistyökoululle. Olemme luvanneet toimittaa tulokset yhteistyökoululle siten, että niistä ei ole tunnistettavissa vastaajien tietoja. Olemme päättäneet tehdä tuloksista PowerPoint -videoesityksen, joka voidaan esittää myös nuorille kiitoksena osallistumisesta tutkimukseen. Videon jakaminen tulee tapahtumaan YouTube-videopalvelun kautta, joten myös ne opiskelijat, jotka ovat jo lähteneet peruskoulusta jatko-opintoihin, voivat päästä näkemään julkaisemamme videon jaettavan videolinkin avulla. Tämä video tullaan tekemään opinnäytetyön valmistuttua syksyn 2021 aikana.

LÄHTEET

Aaltonen, S., Kivijärvi, A., Peltola, M. & Tolonen, T. 2011. Teoksessa: Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty – nuorten vapaa-aika tänään. 2. uudistettu painos. Helsinki: Hakapaino, 29–36.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.

Ahola, A. Teoksessa: Saari, E. & Viinamäki, L. 2007. Polkuja soveltavan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi, 67-70.

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Ensimmäisen painoksen muuttamaton lisäpainos. Juva: WSOY graafiset laitokset.

Allianssi. 2021. Nuorisotyö ja nuorten hyvinvointi Suomessa. Viitattu 10.9.2021 <https://alli.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>.

Goman, J., Huusko, M., Isoaho, K., Lehikko, A., Metsämuuronen, J., Rumpu, N., Seppälä, H., Venäläinen, S. & Åkerlund, C. 2021. Poikkeuksellisilla opetusjärjestelyillä vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri kouluasteilla. Osa 3: Kansallisen arvioinnin yhteenveto ja suositukset. Verkkojulkaisu. Viitattu 23.5.2021 https://karvi.fi/app/uploads/2021/04/KARVI_0821.pdf.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hietala, T., Kaltiainen, T., Metsärinne, U. & Vanhala, E. 2010. Nuori ja mieli-koulu mielenterveyden tukena. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hurtig, J., Laitinen, M. & Uljas-Rautio, K. 2010. Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hämäläinen, T. 2019. Juurisyyanalyysi: Nuorten elämänhallinta ja mielenterveys. Viitattu 21.7.2021 <https://www.sitra.fi/julkaisut/juurisyyanalyysi-nuorten-elamanhallinta-ja-mielenterveys/>.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittamisen opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kinnunen, R. 2020. Etsivästä nuorisotyöstä ja työpajalta saatu tuki koetaan tärkeäksi poikkeusoloissa. Uutinen 13.5.2020. Viitattu 24.4.2021 <https://www.intory.fi/uutiset/etsivasta-nuorisotyosta-ja-tyopajalta-saatu-tuki-koetaan-tarkeaksi-poikkeusoloissa/>.

Korkiamäki, Riikka. 2013: Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Akateeminen väitöskirja. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 2013: 137.

Larcher, V., Dittborn, M., Linthicum, J., Sutton, A. Brierley, J. Payne, C. & Hardy, H. 2020. Young people's views on their role in the COVID-19 pandemic and society's recovery from it. Article in the publication Archives of disease in childhood.

Laine, T., Hyväri, S. Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan Sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Laukkanen, E., Marttunen, M., Miettinen, S. & Pietikäinen, M. (toim.) 2006. Nuoren psyykkisten ongelmien kohtaaminen. Helsinki: Duodecim.

Leskisenoja, E. & Sandberg, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lukkari, M. 2021. Nuorten hätä on kasvanut avunantokykyä suuremmaksi – Sekasin-chatin päivystäjä: "Mietin huolestuneena, että kuka näitä kaikkia nuoria ehtisi auttamaan". Yle-uutiset. Viitattu 22.3.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11777057>.

Nuortenlinkki. 2021. Mistä apua? Nettipalvelut. Viitattu 15.8.2021 <https://nuortenlinkki.fi/mista-apua/nettipalvelut>.

Majala, J. & Hjulberg, M. 2020. Miten korona vaikutti nuorten hyvinvointiin? Tutkimusjulkaisu. Viitattu 22.3.2021. <https://uasjournal.fi/3-2020/miten-korona-vaikutti-nuorten-hyvinvointiin/>.

Majala, J. & Hjulberg, M. 2021. Etäkoulutus: Mikä nuoria ahdistaa korona-aikana? Yhtymäpinnassa nuori - webinaari. 19.2.2021.

Myllyniemi, S. 2009. Aika Vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Helsinki: Opetusministeriö.

Myllyniemi, S. 2008. Teoksessa Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. 2008. Polarisoituva nuoruus? Helsinki: Opetusministeriö.

Määttä, M. & Tolonen, T. (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty – nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Hakapaino.

Mäkynen, A. 2021. OAJ:n selvitys: Joka kolmas opettaja on harkinnut alanvaihtoa kuormittavan korona-arjen vuoksi. Yle-uutiset. Viitattu 4.8.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-12045397>.

Niemelä, N. 2021. Rovaniemen Sairaalakoulu on täpötäysi – Alakouluikäisiä käy koulua yläkoululaisten ryhmässä, ahdinkoa yritetään helpottaa palkkaamalla lisää opettajia. Uutinen 19.3.2021. Lapin Kansa. Viitattu 23.5.2021 <https://www.lapinkansa.fi/rovaniemen-sairaalakoulu-on-tapotaysi-alakoului-kai/3452760>.

Ohisalo, M. 2021. Yli sata miljoonaa euroa lasten ja nuorten tukemiseen. Blogikirjoitus. Viitattu 15.8.2021 <https://www.vihreat.fi/ajankohtaista/yli-sata-miljoonaa-euroa-lasten-ja-nuorten-tukemiseen/>.

Olsson, P. 2018. Kaikki vähän erilaisii – yläkoulun sosiaaliset suhteet. Helsinki: Gaudeamus.

Opetushallitus. 2021a. Perusopetuksen järjestäminen ja koronatilanteesta palautuminen 1.8.2021 alkaen. Viitattu 10.9.2021 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-jarjestaminen-ja-koronatilanteesta-palautuminen-182021-alkaen>.

Opetushallitus. 2021b. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Viitattu 15.8.2021 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Tutkijoiden näkemyksiä koronaepidemian vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä. E-julkaisu. Viitattu 14.11.2020. <https://minedu.fi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34. Viitattu 10.9.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf.

Pantzar, M. & Vaaherkumpu, S. 2021. Opetusministeri Li Andersson haluaa välttää etäopetusta viimeiseen asti. Yle-uutiset. Viitattu 15.8.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-12058163>.

Paananen, R. & Gissler, M. 2014. Teoksessa: Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuslaitos.

Pelastakaa Lapset. Stressi, huoli ja yksinäisyys - Koronapandemian vaikutukset lasten ja nuorten elämään. Lapsen ääni 2020: Lasten näkemyksiä koronakeväästä. Viitattu 1.4.2021. https://pelastakaaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2020/05/22105112/Lapsen_aani_2020_FI_web.pdf

Pohjola, A. Teoksessa: Saari, E. & Viinamäki, L. 2007. Polkuja soveltavan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi.

Puro, A. 2021. Etäkoulutus: Mikä nuoria ahdistaa korona-aikana? Yhtymäpin-
nassa nuori - webinaari. 19.2.2021.

Raappana, M. & Suosalo, U. 2021. Miten erityisnuorta tuetaan peruskoulun ai-
kana? Viitattu 21.8.2021 <http://www.lshp.fi/download/noname/%7B52083C64-3419-4F22-9153-B0C78AF071F2%7D/11366>.

Raitasalo, K-M., Tigerstedt, C. & Simonen, J. 2018. Miksi nuoret juovat vähem-
män? Teoksessa Mäkelä, P., Härkönen, J., Lintonen, T. Tigerstedt, C. & War-
penius, K. 2018. Näin Suomi juo. Helsinki: Suomen yliopistopaino Oy – Juve-
nes Print.

Rautio, H. 2001. Miksi koulu mättää? – Perheen ulkoisten ja sisäisten tekijöiden
yhteydet nuoren asennoitumiseen koulua kohtaan. Pro-gradu. Jyväskylän Yli-
opisto. Viitattu 20.7.2021 [https://jyx.jyu.fi/bitstream/han-
dle/123456789/10868/1/herautio.pdf](https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/10868/1/herautio.pdf).

Rovaniemen Kaupunkikiinteistöt OY. 2019. Nivavaara-Napapiiri yhtenäiskoulu
hankesuunnitelma. Viitattu 14.11.2020. [https://rovaniemi.cloudnc.fi/down-
load/noname/%7B2036b9ff-754b-43f8-b3a7-f19583150364%7D/660403](https://rovaniemi.cloudnc.fi/download/noname/%7B2036b9ff-754b-43f8-b3a7-f19583150364%7D/660403).

Rovaniemi. 2021a. Nuorisopalvelut. Viitattu 15.8.2021 [https://www.rova-
niemi.fi/Vapaa-aika/Nuorisopalvelut](https://www.rova-niemi.fi/Vapaa-aika/Nuorisopalvelut).

Rovaniemi. 2021b. Perusopetuksen oppilashuolto. Viitattu 15.8.2021
[https://www.rovaniemi.fi/Palvelut/Perusopetuksen-oppilashuolto/4e37c7cb-8fd1-
4ded-894b-957ca69c36f6](https://www.rovaniemi.fi/Palvelut/Perusopetuksen-oppilashuolto/4e37c7cb-8fd1-4ded-894b-957ca69c36f6).

Saari, E. & Viinamäki, L. 2007. Polkuja soveltavan yhteiskuntatieteelliseen tutki-
mukseen. Helsinki: Tammi.

Sallam. 2020a. Nuoret kokevat ahdistusta ja saavat voimaa sosiaalisista kon-
takteista koronatilanteessa. Uutinen 8.4.2020. Suomen nuorisoalan kattojärjestö
Allianssi. Viitattu 28.11.2020. [https://www.alli.fi/uutiset/nuoret-kokevat-ahdis-
tusta-ja-saavat-voimaa-sosiaalisista-kontakteista-koronatilanteessa-0](https://www.alli.fi/uutiset/nuoret-kokevat-ahdis-tusta-ja-saavat-voimaa-sosiaalisista-kontakteista-koronatilanteessa-0).

Sallam. 2020b. Mitä nuoret toivovat nyt aikuisilta? #MPkorona-kyselyssä selvi-
tettiin nuorten ajatuksia koronakriisistä. Uutinen 9.4.2020. Suomen nuorisoalan
kattojärjestö Allianssi. Viitattu 23.5.2021 [https://www.alli.fi/uutiset/mita-nuoret-
toivovat-nyt-aikuisilta-mpkorona-kyselyssa-selvitettiin-nuorten-ajatuksia](https://www.alli.fi/uutiset/mita-nuoret-toivovat-nyt-aikuisilta-mpkorona-kyselyssa-selvitettiin-nuorten-ajatuksia).

Sandström, S., Keiski-Turunen, A., Hassila, L., Aunola, E. & Alahuhta, M. 2018.
Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kuvaamana.
Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Viitattu 10.9.2021
[http://www.oamk.fi/epooki/2018/moniammatillinen-yhteistyö-sosiaali-ja-terveys-
alan-ammattilaisten-kuvaamana/](http://www.oamk.fi/epooki/2018/moniammatillinen-yhteistyö-sosiaali-ja-terveys-
alan-ammattilaisten-kuvaamana/).

Suoranta, J. & Lehtimäki, H. 2003. Verkostososiaalisuus ja nuoret. Teoksessa
Kangas, S. & Kuure, T. (toim.) 2003. Teknologisoituva nuoruus. Nuorisotutki-
musseuran julkaisuja 2003:33, 31.

THL. 2019. Kouluterveyskysely 2017 ja 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 19.7.2021 https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2?alue_0=87869&mittarit_0=200537&mittarit_1=199990&mittarit_2=199596&vuosi_0=v2017&kouluaste_0=161293#.

THL. 2021a. Kouluterveydenhuolto. Viitattu 15.8.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto>.

THL. 2021b. Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalvelut. Tuen tarpeet ja tukimuodot. Viitattu 10.9.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/tuen-tarpeet-ja-tukimuodot>.

THL. 2021c. Lastensuojelun käsikirja. Työprosessit. Viitattu 10.9.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi>.

Tiili, A., Paasivirta, A., Kuokkanen, J., Erikson, P. & Nelimarkka, S. 2020. Koronan vaikutukset lastensuojeluun. Tutkimuksesta tiiviisti 34/2020. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.7.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140789/TUTI2020_034_Koronan%20vaikutukset%20lastensuojeluun_korjattu_s.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Turun yliopisto. 2020. Koululaisten koronakevätkselyn tulosten mukaan etäopetus on sujunut pääsääntöisesti hyvin. Uutinen. Viitattu 23.5.2021 <https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/mediatiedote/koululaisten-koronakevatkselyn-tulosten-mukaan-etaopetus-on-sujunut>.

Valtioneuvosto. 2020. Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa. Helsinki: Valtionneuvoston julkaisuja. Viitattu 28.11.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf?sequence=7&isAllowed=y.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Wise, I. 2000. Adolescence. E-book. Viitattu 21.7.2021 <https://ebookcentral-proquest-com.ez.lapinamk.fi/lib/ulapland-ebooks/reader.action?docID=690283>.

LIITTEET

Liite 1. Huoltajien suostumuslomake

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Kyselylomake

Liite 1.

Saatekirje

Olemme sosionomiopiskelijoita Kemin Ammattikorkeakoulusta. Teemme sosiaali-alan AMK-opinnäytetyöksemme kyselytutkimuksen, jonka aiheena on: Koronapandemian vaikutukset nuorten arkeen. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä on yläasteikäiset nuoret, siksi tarvitsemme juuri sinua!

Tutkimuksemme tavoitteena on saada vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen?

Minkälaista tukea nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen?

Vastaaminen on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömästi. Vastauksista ei voi päätellä henkilöllisyyttäsi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimusaineisto kerätään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten ja hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Vastaamiseen menee noin 15 minuuttia. Suurin osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä, joihin voit valita sopivimman vastauksen valmiista vastausvaihtoehdoista.

Tutkimus valmistuu joulukuksi 2021. Sen jälkeen opinnäytetyö on luettavissa Theseus julkaisuarkistossa. Toimitamme tutkimuksen tulokset myös koululenne Napapiirin yläasteelle.

Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiin: [sähköpostiosoite poistettu]

Suuri kiitos osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin: opiskelijat Johanna Koskelainen ja Mikko Koskelainen sekä tutkimuksen ohjaavat opettajat Marjukka ~~Rasa~~ ja Teija ~~Kynkäänniemi~~.

Liite 3.

Hyvä lapsen vanhempi/hooltaja!

Tämä on suostumuslomake, jossa pyydämme teidän vanhempien/hooltajien suostumusta lapsellenne osallistua kyselytutkimukseen Sosiaalialan AMK opinnäytetyötämme varten.

Tutkimuksen nimi: Koronapandemian vaikutukset nuorten arkeen
Tutkimuksen tekijät: Johanna Koskelainen ja Mikko Koskelainen

Kuvaus tutkimuksesta: Tässä opinnäytetyössä halutaan selvittää kyselytutkimuksen avulla nuorten kokemuksia koronapandemian vaikutuksista. Koronapandemian vuoksi Suomessa asetettiin valmiuslaki 18.3.2020 klo 00:00 jonka vuoksi siirryttiin poikkeustilaan. Poikkeustilan aikana eristäydettiin, syrjäytettiin arjen rutiinit ja elettiin jopa pelossa ja epätietoisuudessa tulevaisuudesta. Erilaiset vaikutukset eri ikäisiin ihmisiin ja yhteisöihin voivat jatkua, vaikka itse poikkeustila päättyikin.

Vaikka kevään poikkeustila on historiaa, koronapandemia jyllää edelleen ja aiheuttaa huolta ja pelkoa keskuudessamme. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, että millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen. Tavoitteena on selvittää millaiset arjen asiat ovat nuorille keskeisiä, ja millaista tukea he kokevat tarvitsevat arkeensa, jos sitä tarvitsevat.

Vastaaminen kyselyyn on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömästi. Vastauksista ei voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, säilytetään huolellisesti ja ne ovat vain meidän käytössämme. Tutkimusaineisto kerätään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten ja hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen on tarkoitus valmistua joulukuksi 2021. Sen jälkeen opinnäytetyö on luettavissa Theseus julkaisuarkistossa. Toimitamme tutkimuksen tulokset myös koululenne Napapiirin yläasteelle.

Vastaamme mielellämme kyselyä tai opinnäytetyötä koskeviin kysymyksiin: [sähköpostiosoite poistettu]

Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Antaessani suostumuksen huollettavalleni tutkimukseen osallistumiseen, saa tutkittava tehdä itse lopullisen päätöksen tutkimukseen osallistumisesta.

☐

Annan suostumuksen sille, että huollettavani _____

voi halutessaan osallistua kyselytutkimukseen ja hänen antamia tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

☐

En anna suostumustani huollettavani osallistumiseen tähän tutkimukseen.

Päivämäärä _____

Vanhemman/hooltajan allekirjoitus ja nimenselvennys _____

Liite 4.

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET NUORTEN ARKEEN

Tervehdys! Olemme sosionomiopiskelijoita Lapin Ammattikorkeakoulusta, Kemin kampukselta. Teemme sosiaalialan AMK-opinnäytetyöksemme kyselytutkimuksen, jonka aiheena on: Koronapandemian vaikutukset nuorten arkeen. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä on yläasteikäiset nuoret, siksi tarvitsemme juuri sinua!

Tutkimuksemme tavoitteena on saada vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Millaisia vaikutuksia koronapandemialla on nuorten arkeen?
Minkälaista tukea nuoret tarvitsevat arjesta selviytyäkseen?

Vastaaminen on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömästi. Vastauksista ei voi päätellä henkilöllisyyttäsi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimusaineisto kerätään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten ja hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Vastaamiseen menee noin 15 minuuttia. Suurin osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä, joihin voit valita sopivimman vastauksen valmiista vastausvaihtoehdoista.

Tutkimus valmistuu joulukuksi 2021. Sen jälkeen opinnäytetyö on luettavissa Theseus julkaisuarkistossa. Toimitamme tutkimuksen tulokset myös koululenne Napapiirin yläasteelle. Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiin: [sähköpostiosoite poistettu]

Suuri kiitos osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin: opiskelijat Johanna Koskelainen ja Mikko Koskelainen sekä opinnäytetyön ohjaavat opettajat Marjukka Rasa ja Teija Kynkäänniemi.

TAUSTATIEDOT

Kuvaus (valinnainen)

Sukupuoli

- ☐ Tyttö
- ☐ Poika
- ☐ Muu

Kummalla luokka-asteella olet?

- ☐ 8-luokalla
- ☐ 9-luokalla

Mistä arkesi koostuu? Valitse kaikki sopivat.

	Paljon	Ei lainkaan	Vähän
Koulunkäynnistä	☐	☐	☐
Perheen kanssa yhteises...	☐	☐	☐
Kavereiden kanssa olemi...	☐	☐	☐
Harrastuksesta/harrastu...	☐	☐	☐
Kaupungilla hengailusta	☐	☐	☐
Nuorisotiloilla hengailusta	☐	☐	☐
Sometuksesta	☐	☐	☐
Päihteiden käytöstä	☐	☐	☐

Kuinka koronapandemia on vaikuttanut arkeesi?

	Lisääntynyt	Ei muutosta	Vähentynyt
Kavereiden kanssa vietet...	☐	☐	☐
Perheen kanssa vietetty ...	☐	☐	☐
Säännöllinen ruokailu	☐	☐	☐
Päihteiden käyttö	☐	☐	☐
Ruutuaika	☐	☐	☐
Liikunnan määrä	☐	☐	☐
Harrastuskäynnit	☐	☐	☐
Opiskelumotivaatio	☐	☐	☐
Oppimishaasteet	☐	☐	☐
Somen käyttö	☐	☐	☐

KOULUNKÄYNTI

Kuvaus (valinnainen)

Onko korona vaikuttanut opiskeluusi? Kuten opiskelumotivaatioon, poissaoloihin, urahaaveisiin, yhteisvalintaan tms.

☐ Kyllä

☐ Ei

Jos vastasit edelliseen kyllä, kerro miten?

Pitkä vastausteksti

Onko sinulla poissaoloja koulusta?

☐ Ei lainkaan

☐ Muutamia

☐ En osaa sanoa

☐ Paljon

☐ Päivittäin

Johtuvatko poissaolot pääsääntöisesti koronasta? (karanteeni, testituloksen odottaminen tms.)

☐ Kyllä

☐ Ei

☐ Muu...

Sopiko etäopiskelu sinulle?

☐ Kyllä

☐ Ei

☐ Muu...

Oliko verkko-opetusta etäkoulun aikana?

☐ Sopivasti

☐ Paljon

☐ En osaa sanoa

☐ Vähän

☐ Ei ollenkaan

Opiskeletko mieluummin luokahuoneessa kuin etänä?

☐ Luokassa

☐ Etänä

☐ Muu...

Minkälaista tukea toivoisit saavasi, jos Rovaniemellä jouduttaisiin palaamaan etäkouluun? Keneltä?

Pitkä vastausteksti

Miten etäkoulua voisi kehittää mielestäsi?

Pitkä vastausteksti

SOSIAALISET SUHTEET

Kuvaus (valinnainen)

Oletko nähnyt kavereita/ystäviäsi tänä keväänä?

- ☐ Enemmän
- ☐ Yhtä paljon
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Vähemmän
- ☐ En ollenkaan

Oletko viettänyt aikaa kavereiden/ystäviesi kanssa?

- ☐ Kotona
- ☐ Verkossa (some, pelit, discord, yms.)
- ☐ Kavereiden luona
- ☐ Kaupungilla
- ☐ Harrastusten parissa
- ☐ Muu...

Mistä tunnet kaverisi/ystäväsi?

- ☐ Koulusta
- ☐ Harrastusten kautta
- ☐ Naapurustosta
- ☐ Muu...

Ovatko huoltajasi rajoittaneet liikkumista kodin ulkopuolella?

- ☐ Ei ollenkaan
- ☐ Vähän
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Enemmän
- ☐ Paljon

Oletko viettänyt aikaa perheesi kanssa?

- ☐ Enemmän
- ☐ Yhtä paljon
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Vähemmän
- ☐ En ollenkaan

Oletko tavannut isovanhempiasi tai muita sukulaisia?

- ☐ Enemmän
- ☐ Yhtä paljon
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Vähemmän
- ☐ En ollenkaan

Millainen määrä sinulla on sosiaalisia suhteita?

- ☐ Liian paljon
- ☐ Riittävästi
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Liian vähän
- ☐ Ei ollenkaan

Monta kaveria/ ystävää sinulla on?

- ☐ Useita
- ☐ 2-5
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ 1-2
- ☐ Ei yhtään

Koetko olevasi yksinäinen?

- ☐ En koskaan
- ☐ Harvoin
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Väliillä
- ☐ Usein

Onko korona lisännyt yksinäisyyden tunnetta?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

PSYKKINEN HYVINVOINTI

Kuvaus (valinnainen)

Oletko ollut onnellinen viimeisen vuoden aikana? Perustele valintaasi, miksi olet/ tai et ole ollut onnellinen.

Pitkä vastausteksti

Onko koronapandemia vaikuttanut mielialaasi?

☐ Ei lainkaan

☐ Vähän

☐ En osaa sanoa

☐ Jonkin verran

☐ Todella paljon

Onko korona aiheuttanut sinulle huolia tai murheita?

☐ Kyllä

☐ Ei

Onko sinua huolettanut:

- ☐ Minulla ei ole huolia tai murheita
- ☐ Sairastuminen (oma tai läheisen)
- ☐ Perheen työttömyys tai lomautus
- ☐ Perheen taloudellinen tilanne
- ☐ Tulevaisuus
- ☐ Ammatinvalinta
- ☐ Muu...

...

Millaista tukea kaipaat arkeesi? Valitse kaikki sopivat.

- ☐ En tarvitse tukea
- ☐ Tukea koulunkäyntiin
- ☐ Keskusteluapua
- ☐ Tukea päihteiden käytönhallintaan
- ☐ Kaverisuhteisiin
- ☐ Mielialaan
- ☐ Perhesuhteisiin
- ☐ Parisuhteeseen
- ☐ Tunteiden käsittelyyn
- ☐ Kiusaamiseen
- ☐ Muu...

Onko koronapandemiasta ollut positiivisia vaikutuksia arkeen? Jos vastaat kyllä, kerro millaisia?

Lyhyt vastausteksti .....

LOPUKSI

Kiitos siitä, että osallistuit kyselyymme. Tässä olisi viimeiset kysymyksemme:

Jos korona katoaisi tällä sekunnilla maapallolta ja kaikki rajoitukset purettaisiin. Jos olisi jälleen turvallista liikkua: Mitä tekisit ensimmäisenä? Kerro meille :)

Pitkä vastausteksti .....

Vapaa sana. Kiitos vastauksistanne!

Pitkä vastausteksti .....